

UiT Norges arktiske universitet

Det juridiske fakultet

Styremedlemmers erstatningsbetingende opptreden overfor selskapets medkontrahenter

Answarets rekkevidde i insolvenstilfeller

Tobias Hjulstad

Masteroppgave i rettsvitenskap JUR-3902, våren 2023

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	Tema og problemstilling	1
1.2	Aktualitet.....	3
1.3	Metodiske spørsmål.....	4
1.4	Fremstillingen videre.....	5
2	STYRETS ROLLE OG FUNKSJON	6
2.1	Innledning.....	6
2.2	Styremedlemmenes lovpålagte oppgaver og plikter	7
2.2.1	Styrets forvaltningsplikt	8
2.2.2	Styrets tilsynsplikt.....	9
2.2.3	Forsvarlighetskravet og handleplikten	11
2.2.4	Styrets informasjonsplikt overfor medkontrahtenter.....	14
2.3	Betydningen av at selskapet er eller nærmer seg insolvent.....	15
3	ERSTATNINGSVILKÅRENE	17
3.1	Innledning.....	17
3.1.1	Skadevilkåret.....	18
3.1.2	Ansvarsgrunnlag.....	19
3.1.3	Krav om årsakssammenheng.....	23
4	ERSTATNINGSBETINGENDE OPPTREDEN I INSOLVENSTILFELLER	24
4.1	Innledning.....	24
4.2	Høyesteretts føringer – noen utgangspunkter.....	24
4.2.1	HR-2016-1440-A (Håheller)	25
4.2.2	HR-2017-2375-A (Ulvesund)	27
4.3	Erstatningsansvarets rekkevidde i underrettspraksis.....	30
4.3.1	Innledning.....	30
4.3.2	Realistiske forhåpninger om å unngå konkurs	31

4.3.3	Egnede tiltak og handlinger.....	36
4.3.4	Betydningen av forsvarlig forvaltning	41
5	AVSLUTTENDE BEMERKNINGER.....	45
	Referanseliste.....	48

1 INNLEDNING

1.1 Tema og problemstilling

Temaet for avhandlingen er styremedlemmers erstatningsbetingende handlinger og/eller unnlaterer overfor selskapets medkontrahtenter når selskapet *er* eller *nærmer seg* insolvent. Styrets ansvar i aksje- og allmennaksjeselskaper skjerpes når selskapet opplever en finansiell krise, og styremedlemmene risikerer et personlig og individuelt erstatningsansvar i de tilfeller hvor deres handlinger og/eller unnlaterer kan karakteriseres som forsettlig eller uaktsomme.

Aksjeselskapslovgivningen er i utgangspunktet preseptorisk. Det innebærer blant annet at ethvert aksje- og allmennaksjeselskap plikter å ha et styre, jf. asl./asal. § 6-1.¹ Videre representerer aksjeselskaper en selskapsform med ansvarsbegrensning, hvor hovedregelen er at aksjonærenes ansvar overfor selskapets forpliktelser er upersonlig, indirekte og begrenset, jf. asl./asal. §§ 1-1 og 1-2. Dekningsadgangen er følgelig begrenset til aksjeinnskuddene og selskapet som sådan, og ikke aksjonærene personlig.² Ettersom aksjeselskaper representerer selvstendige konkurs- og rettssubjekter, vil kreditorenes dekningsadgang være begrenset til konkursinstituttets regler om dividenderett og de øvrige beslagsreglene i dekningsloven.³

Imidlertid åpner asl./asal. § 17-1 for at en rekke tillitspersoner, herunder styremedlemmer kan ilegges erstatningsrettslig ansvar ved uaktsom utførelse av styrevervet. Adgangen til å holde styremedlemmene ansvarlig presiserer aksjeselskapsinstituttets ansvarsbegrensede side. Dette er en naturlig konsekvens av aksjonærenes ansvarsbegrensning og medfører at aksjelovene inneholder en rekke regler for å avverge eller minimere potensielle kreditortap. Disse reglene har som formål å avbøte for ansvarsbegrensningens uheldige virkninger.⁴ På denne bakgrunn oppstiller aksje- og allmennaksjeloven strenge krav til driften i virksomheten, selskapsstyring og kapitalisering. I tillegg gir det blant annet kreditorene en subsidiær adgang til å fremme krav om erstatning overfor selskapets tillitspersoner ved forsettlig eller uaktsomt voldt skade.

---

¹ Lov om aksjeselskaper av 13. juni 1997 nr. 44 (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper av 13. juni 1997 nr. 45 (allmennaksjeloven). Lovene faller inn under fellesbetegnelsen «aksjelovene».

² Mads Henry Andenæs, *Selskapsrett*, 2007 s. 267 og Geir Woxholth, *Selskapsrett*, 2017 s. 367.

³ Lov om fordringshavernes dekningsrett av 8. juni 1984 nr. 59 (dekningsloven). Se lovens kapittel 6 om fordringshavernes dividenderett og kapittel 2 for hovedreglene i beslagsretten.

⁴ Ot.prp.nr. 23 (1996-1997) s. 14.

På aksjeselskapsrettens område er rekkevidden av styremedlemmenes erstatningsansvar særlig aktuelt.⁵ Styreansvar overfor selskapets medkontrahenter oppstår gjerne i forbindelse med at selskapet begjærer oppbud eller slås konkurs, men dette er likevel ingen absolutt forutsetning for erstatningsansvar.⁶ Videre er styreansvaret vidt og har flere ulike sider ved seg. Denne avhandlingen dreier seg konkret om styreansvarets rekkevidde med hensyn til videre drift når selskapet er insolvent og påfører selskapets medkontrahenter økonomiske tap.

I henhold til konkursloven § 61 vil insolvens foreligge når skyldneren «ikke kan oppfylle sine forpliktelser etter hvert som de forfaller» og betalingsudyktigheten ikke kan anses for «å være forbigående».⁷ Bestemmelsen angir to kumulative vilkår om illikviditet og insuffisiens.⁸ Når selskapet opplever sviktende økonomi er det styrets plikt å handle for å unngå at selskapet blir insolvent, jf. asl./asal. § 3-5, jf. § 3-4. For det tilfellet hvor økonomien ikke bedrer seg, har styremedlemmene en selvstendig plikt til å begjære oppbud.⁹ Brudd på oppbudsplikten kan potensielt resultere i et personlig og individuelt erstatnings- eller straffeansvar for det enkelte styremedlemmet, jf. henholdsvis asl./asal. § 17-1 og straffeloven § 407 første ledd.¹⁰

Den nærmere problemstillingen knytter seg til rekkevidden og omfanget av styremedlemmers erstatningsansvar for det økonomiske tapet selskapets medkontrahenter påføres som følge av at virksomheten videreføres til tross for at selskapet er eller nærmer seg insolvent. Et sentralt siktemål vil følgelig være å avklare styremedlemmers aktsomhetsnorm gjennom å analysere domstolenes praktisering av styreansvar for kreditortap i forbindelse med at selskapet driftes videre under finansielle kriser. Avhandlingen er begrenset til å omhandle de typiske tilfellene hvor selskapets medkontrahenter fremmer krav om erstatning overfor styremedlemmene i håp om å få dekning utover konkurs- og dekningslovens alminnelige regler ved selskapskonkurs.

Avhandlingen avgrenses mot det strafferettslige ansvaret styremedlemmer under enkelte omstendigheter kan pådra seg, samt ansvar overfor andre enn selskapets medkontrahenter.¹¹

---

⁵ Se avhandlingens punkt 1.2 vedrørende temaets aktualitet.

⁶ Se blant annet TSTAV-2013-164316 hvor kravet ble fremmet forut selskapets konkurs.

⁷ Lov om gjeldsforhandling og konkurs av 8. juni 1984 nr. 58 (konkursloven).

⁸ Mads Henry Andenæs, *Konkurs*, 3. utgave s. 61.

⁹ Jf. asl./asal. §§ 3-5 annet ledd og 6-18 første ledd.

¹⁰ Lov om straff av 20. mai 2005 nr. 28 (straffeloven).

¹¹ Erstatningsansvar overfor konkursboet, aksjeeiere, ansatte eller andre behandles ikke.

1.2 Aktualitet

Aksjeselskaper representerer en attraktiv selskapsform, da de har status som selvstendige rettssubjekter med begrenset ansvar overfor selskapets forpliktelser, jf. asl./asal. § 1-2. På den annen side er ikke ansvarsbegrensningen absolutt, og erstatningsansvar overfor styrets medlemmer gjøres gjeldende i økende grad.¹² Det enkelte styremedlemmets bakgrunn for styrevervet kan være så mangt. Til tross for ansvarets alvorlige karakter, er det nærliggende å anta at styremedlemmers kjennskap til ansvarets omfang og rekkevidde er nokså varierende.

Styremedlemmenes personlige erstatningsansvar overfor selskapets kontraktsparter er stadig mer aktuelt, og fremstår som et svært samfunnsaktuelt tema for enhver som innehar et styreverv. Ved ikrafttreddelsen av aksje- og allmennaksjeloven av 1997 uttalte Perland at styrets forvaltnings-, tilsyns- og informasjonsansvar ble skjerpet, og at styremedlemmenes erstatningsansvar på denne bakgrunn må anses for å være strengere.¹³ I ettertid har Perland oppsummert utviklingen dit hen at styreansvaret har endret seg fra å være en «nærmest rent teoretisk mulighet for ansvar til å ha blitt en høyst praktisk realitet for styremedlemmer».¹⁴

Det er først og fremst i relasjon til selskapskreditorene at styremedlemmer har blitt gjenstand for en nærmere ansvarsvurdering, ettersom dette utgjør en ytterligere mulighet for å oppnå dekning når selskapet ikke kan gjøre opp for seg. Dette er svært praktisk med hensyn til begrensninger av risiko for tap, men medfører på den annen side at styreverv kan være noe mindre attraktivt som følge av den skjerpene utviklingen. Styreansvarets utvikling har videre sammenheng med stigende antall konkurser. I statistikk over konkurs- og tvangsavviklinger for 2022, fremgår det at 3713 selskaper gikk konkurs.¹⁵ De foreløpige statistikk tallene for første kvartal i 2023 gir uttrykk for en ytterligere økning i konkurser og tvangsavviklinger.¹⁶

---

¹² Tore Bråthen, *Selskapsrett*, 2022 s. 255.

¹³ Se Olav Fr. Perland, «Styreansvar etter de nye aksjelovene – har ansvaret blitt skjerpet?» i *Tidsskrift for forretningsjus*, nr. 2 1999 s. 125-159 punkt 4. Perland påpekte at konkretiseringen av styrets forvaltningsplikt i utgangspunktet ikke utgjorde noen skjerpelse av styreansvaret, men kunne medføre økt fokus på styreansvar.

¹⁴ Olav Fr. Perland, «Styremedlemmers erstatningsansvar» i *Praktisk økonomi & finans*, nr. 2 2013 s. 21-32 på side 21 hvor det påpekes at det skjerpene ansvaret har sin forklaring i flere ulike forhold.

¹⁵ Se <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/konkurser/statistikk/opna-konkursar/artikler/fleire-konkursar-i-2022> (sett 22.04.2023). SSB viser til en økning på 11, 7 prosent antall konkurser fra 2021 til 2022.

¹⁶ Se <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/konkurser/statistikk/opna-konkursar/artikler/40-prosent-auke-i-talet-pa-konkursar> (sett 22.04.2023). SSB viser til en foreløpig økning fra 2022 til 2023.

I rettspraksis gjenspeiles den stadige økningen av ansvarliggjøring av styremedlemmer. Fra ikrafttredelsen av aksjelovene av 1997 og frem til høsten 2017 ble det avsagt nærmere 400 dommer vedrørende styremedlemmenes ansvar.¹⁷ Videre ble det registrert 105 saker relatert til styreansvar i 2018, hvor det også ble forskuttet ytterligere økninger.¹⁸ Dahlum påpeker blant annet i sine analyser at en overveiende andel av styreansvarssakene reises av selskapets medkontrahtenter, og at domstolene vurderer kontraktrelaterte problemstillinger i 40 % av sakene.¹⁹ Ansvarliggjøring av styremedlemmers handlinger og unnlaterer når selskapet er eller nærmer seg insolvent, kan forekomme på flere ulike grunnlag. Krav om erstatning kan blant annet springe ut av brudd på oppbudsplikten, lojalitetsplikten eller plikten til å opplyse om selskapets økonomi eller videreføring av virksomheten på kreditorenes regning.

1.3 Metodiske spørsmål

Avhandlingen bygger på en rettsdogmatisk metode, og har som formål å presentere gjeldende rett med hensyn til styremedlemmers erstatningsbetingende handlinger og/eller unnlaterer når selskapet *er* eller *nærmer* seg insolvent. Med «rettsdogmatikk» menes fremstillinger, herunder utredninger om innholdet i gjeldende rett (*de lege lata*).²⁰ For å kunne fastsette gjeldende rett og vurdere avhandlingens nærmere problemstilling, vil alminnelig juridisk metode benyttes aktivt.²¹ Avhandlingens tema og problemstilling reiser enkelte særskilte metodiske spørsmål som det innledningsvis vil være hensiktsmessig å påpeke.

I tråd med alminnelig juridisk metode utgjør lovteksten en *primær rettskilde* av umiddelbar relevans ved rettsanvendelsen. Den mest tungtveiende rettskilden er derfor lovtekster.²² Lovgivningsmyndigheten tilkommer Stortinget, slik at lovtekstens betydelige stilling har sin begrunnelse i forutberegnelighet og demokratisk legitimitet, se Grunnloven § 49, jf. § 75 bokstav a. For denne avhandlingen vil erstatningsbestemmelsen i asl./asal. § 17-1 og det nærmere innholdet i selskapets forvaltningsregler stå sentralt. Lovtekstene gir varierende veiledning for den videre rettsanvendelse, og det vil således være nødvendig å se hen til andre

---

¹⁷ Andrea Dahlum, *Styreansvar i praksis*, 2021 s. 5 om bokens forord.

¹⁸ Se <https://www.finansavisen.no/nyheter/jus/2019/12/02/7478767/malingkjeden-fluegger-saksokte-styret-hos-kunden.-men-de-fikk-ikke-en-krone>. (Sett 22.04.2023) Artikkelen forskutterer styreansvarets videre aktualitet.

¹⁹ Se Dahlum (2021) s. 29-30 og 33-34. Analysene bygger på rettsavgjørelser fra 1997 til 2017.

²⁰ Jens Edvin A. Skoghøy, *Rett og rettsanvendelse*, 2018 s. 25

²¹ Se blant annet Skoghøy (2018) og Nils Nygaard, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2004.

²² Skoghøy (2018) s. 36 og 48.

rettskilder for å gi et nyansert og helhetlig bilde av gjeldende rett. Videre er rettskildebildet preget av omfattende rettspraksis, noe som gir viktige bidrag for å kunne avklare rekkevidden av styremedlemmers erstatningsansvar overfor selskapets medkontrahenter i insolvenstilfeller.

Ved utformingen av erstatningsbestemmelsen i asl./asal. § 17-1 hadde lovgiver som intensjon å operere med en generell og skjønnsmessig regel. Dette fordi spørsmålet om ansvarsgrunnlag skal avgjøres på bakgrunn av konkrete vurderinger av de forhold som gjør seg gjeldende i det enkelte tilfellet.²³ Rettsavgjørelser vedrørende styremedlemmers erstatningsansvar overfor selskapets medkontrahenter behandles først og fremst, med enkelte unntak fra Høyesterett, i tingretten og lagmannsretten. Den rettskildemessige vekten av underrettspraksis er lav, og avgjørelsene kan ikke tas til inntekt for prejudikatsverdi.²⁴ På den annen side vil praksis fra tingretten og lagmannsretten ha betydning som illustrasjonsmateriale for gjeldende rett og rettsoppfatninger.²⁵ Underrettspraksis bidrar med andre ord til å synliggjøre ansvarets reelle og praktiske rekkevidde, og er således relevant for avhandlingens tema og problemstilling.

1.4 Fremstillingen videre

I avhandlingens kapittel 2 vil det redegjøres for styrets rolle og funksjon som selskapsorgan, herunder hvilke plikter og oppgaver som påhviler styremedlemmene. Bakgrunnen for dette er å belyse i hvilken grad etterlevelsen av de generelle pliktene kan ha betydning for vurderingen av styreansvar. Kapittel 3 omhandler de alminnelige erstatningsvilkårene som kreves oppfylt for at styremedlemmer skal kunne stå personlig ansvarlig for det økonomiske tap selskapets medkontrahenter er påført som følge av uaktsom og uforsvarlig utførelse av styrevervet.

Kapittel 4 knytter seg til den nærmere praktiseringen av styremedlemmers erstatningsansvar. Innledningsvis vil det redegjøres for generelle utgangspunkter, samt Høyesteretts føringer fra nyere praksis. Videre foretas det en større analyse av underrettsavgjørelser i etterkant av Høyesterettsavgjørelsene i HR-2016-1440-A (Hålheller) og HR-2017-2375-A (Ulvesund). Formålet med analysene er å identifisere og belyse hvilke vurderingsmomenter som er av betydning for styremedlemmers erstatningsansvar når selskapet er eller nærmer seg insolvent.

---

²³ Ot.prp.nr. 55 (2005-2006) s. 167.

²⁴ Skoghøy (2018) s. 227 og Nygaard (2004) s. 210.

²⁵ Skoghøy (2018) s. 226-227.

2 STYRETS ROLLE OG FUNKSJON

2.1 Innledning

I henhold til gjeldende aksjeselskapslovgivning skal styresammensetningen i aksjeselskaper bestå av ett eller flere medlemmer. Den tidligere aksjeloven av 1976 oppstilte et krav om minst tre styremedlemmer, men dette kravet er etter gjeldende lov bare videreført overfor allmennaksjeselskaper, se asl./asal. § 6-1 første ledd.²⁶ Styret velges av generalforsamlingen hvor aksjonærene utøver den øverste myndighet i selskapet, jf. asl./asal. § 6-3, jf. § 6-1. Dette gjelder likevel ikke overfor aksje- eller allmennaksjeselskaper med bedriftsforsamling, se asl./asal. § 6-35. Videre åpner aksjelovene for vide styresammensetninger. I relasjon til det enkelte styremedlemmet oppstilles det i utgangspunktet ingen særskilte krav til verken forutsetninger eller kvalifikasjoner, men av styreansvarsreglene fremgår det imidlertid et indirekte kvalifikasjonskrav.²⁷ I tillegg er ikke styrevervet betinget av eierandel i selskapet.

Tjenestetiden reguleres av asl./asal. § 6-6 som blant annet fastsetter at styremedlemmene tjenestegjør i to år, så fremt ikke annet fremgår av selskapsvedtektene. Videre angis det at den ordinære generalforsamlingen ved utgangsåret anses for å være opphørstidspunktet for vervet. Imidlertid vil tjenestetiden fortsette å løpe videre dersom generalforsamlingen ikke har valgt nye medlemmer ved tjenestetidens utløp.²⁸ Bestemmelsen ivaretar det grunnleggende vilkåret om at alle aksjeselskaper plikter å ha et styre, og at ønsket om forsvarlig selskapsforvaltning vanskelig kan sies å være ivaretatt dersom selskapet ikke har på plass et styre til enhver tid.

På den annen side påpekes det at styremedlemmer har adgang til å trekke seg fra styrevervet, men dette forutsetter at det «gis rimelig forhåndsvarsel», jf. asl./asal. § 6-7 første ledd. Vervet som styremedlem medfølger, som jeg kommer nærmere tilbake til, et personlig og individuelt ansvar for den enkelte, slik at det bør være adgang til å trekke seg før tjenestetidens utløp. Bakgrunnen for å trekke seg fra styrevervet kan være av praktiske eller personlige årsaker.²⁹

---

²⁶ Se § 8-1 første ledd i tidligere lov om aksjeselskaper av 6. juli 1976 nr. 4.

²⁷ Se LG-1993-1135 og Tore Bråthen (2022) s. 218 om indirekte kvalifikasjonskrav.

²⁸ Se asl./asal. § 6-6 tredje ledd og LB-2015-124385-1 s. 6

²⁹ Bråthen (2022) s. 220 og Aarbakke m.fl., *Aksjeloven og allmennaksjeloven*, 2017 s. 488. Typiske grunner for å trekke seg kan være manglende motivasjon, utfordrende samarbeidsforhold eller i forbindelse med aksjesalg.

2.2 Styremedlemmenes lovpålagte oppgaver og plikter

Styrets plikter og ansvar reguleres hovedsakelig av aksjelovene, selskapsvedtektene og særskilte styreinstruksjoner fra generalforsamlingen. Fra et lovregulert perspektiv deles styrets oppgaver gjerne inn i tre hovedgrupper.³⁰ For det første er det styrets oppgave å forvalte selskapet. For det annet har styret tilsyns- og kontrollansvar med den daglige ledelsen og virksomheten for øvrig. Til sist er det styrets oppgave å overholde opplysningsplikten overfor opplysningsberettigede, herunder aksjonærer, kreditorer, ansatte myndigheter og andre.

I tillegg til å ivareta disse konkrete oppgavene skal styret på generelt grunnlag ivareta den såkalte *selskapsinteressen*. Selskapsinteressen består av ulike interesser, og representerer en samlebetegnelse på de interessene styremedlemmene plikter å ivareta ved utførelsen av sine plikter.³¹ Oppgavene og pliktene aksjelovene pålegger styremedlemmene har sin legislative begrunnelse i aksjonær- og kreditorinteresser. Det er i både aksjonærenes og kreditorenes interesse at styrets oppgaver utøves på en sannferdig og forsvarlig måte. Blant annet fremhever forarbeidene at styret skal forvalte selskapets verdier i tråd med selskapsinteressen, men at denne kan bestå av flere ulike interessegrunnlag. På den ene siden kan det vises til det såkalte *vinningsformålet* som bygger på at aksjeselskaper skal generere overskudd, og at dette skal tilfalle aksjonærene.³² For aksjeeiernes vedkommende skal investeringen gi både kortsiktig og langsiktig avkastning. Det er på denne bakgrunn ikke tvilsomt at aksjonærenes interesse i å oppnå økonomisk vinning, representerer en fremtredende selskapsinteresse for styret.

På den annen side vil det inngå i selskapsinteressen at styret utøver forsvarlig forvaltning med hensyn til selskapskreditorene og øvrige interesser i selskapet.³³ Høyesterett har uttrykkelig fastslått at kreditorenes interesse i å ha selskapsformen som dekningsobjekt, representerer en selskapsinteresse.³⁴ Eksempelvis fremholder forarbeidene i relasjon til asl. § 3-4 at ledelsen

---

³⁰ Bråthen (2022) s. 209.

³¹ Se blant annet Mads Henry Andenæs, *Aksjeselskaper & Allmennaksjeselskaper*, 2016 s. 344-345 og Knut Ro, «Konkursboet eller enkeltkreditors erstatningskrav», *Lov og rett*, 1994 s. 233-241 for nærmere redegjørelse av selskapsinteressen.

³² Se HR-2016-1439-A avsnitt 97.

³³ Se NOU 1996: 3 s. 38 og Prop. 135 L (2018-2019) s. 94-95.

³⁴ Jf. Rt-1993-1399 på side 1404.

skal motiveres til å drive selskapet forsvarlig slik at «kreditorene ikke utsettes for en uakseptabel risiko for tap».³⁵

2.2.1 Styrets forvaltningsplikt

I henhold til asl./asal. § 6-12 første ledd tilligger det styret å forvalte selskapet. En naturlig språklig forståelse av forvaltningsbegrepet taler for at styret er det selskapsorganet som leder og forvalter selskapsvirksomheten. En slik forståelse underbygges av forarbeidsuttalelsene som fremhever at styret har det overordnede ansvaret for den forretningsmessige driften i selskapet. Forvaltningsansvaret omfatter således selskapets virksomhet som helhet, herunder driften av selskapets forretninger og enhver annen form for aktivitet selskapet foretar seg.³⁶

Det nærmere innholdet i forvaltningsplikten reguleres av henholdsvis asl./asal. §§ 6-12 og 6-13, samt § 6-14 ettersom det er styrets ansvar å føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig. Forvaltningsansvaret innebærer en plikt til å sørge for «forsvarlig organisering av virksomheten», jf. asl./asal. § 6-12 første ledd. Bestemmelsen forstås dit hen at det er styrets ansvar å sørge for at daglig leder og øvrig administrasjon har tilstrekkelig med midler og personale til å utføre de oppgaver styret har pålagt dem.³⁷ I tillegg påhviler det styret å sikre at selskapets drift og aktivitet samsvarer med lov og vedtekter.³⁸

Styret har videre en rekke plikter med hensyn til selskapets økonomiske stilling. Disse pliktene fremgår av asl./asal. § 6-12 annet og tredje ledd, som blant annet angir at styret skal fastsette planer og budsjetter for selskapets virksomhet. Pliktene må sees i lys av daglig leders plikter i relasjon til selskapets økonomi. Det kan tenkes at styrets plikter etter asl./asal. § 6-12 annet og tredje ledd er begrenset ettersom asl./asal. § 6-14 fjerde ledd pålegger daglig leder å sørge for at selskapets regnskap er i henhold til lov, og at selskapets formuesforvaltning er ordnet på en betryggende måte. På den annen side er styret pålagt det overordnede ansvaret, ettersom det er styrets ansvar å klargjøre de overordnede retningslinjene og føre kontroll.³⁹

---

³⁵ Jf. NOU 1992: 29 s. 38.

³⁶ Andenæs (2016) s. 364 og Aarbakke m.fl. (2017) s. 501.

³⁷ Aarbakke m.fl. (2017) s. 502.

³⁸ NOU 1996: 3 s. 137.

³⁹ Se NOU 1996: 3 s. 137 og Aarbakke m.fl. (2017) s. 508. Det nærmere innholdet i tilsynsplikten behandles senere i avhandlingens punkt 2.2.2.

En sentral del av forvaltningsansvaret er plikten til å holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling, jf. asl./asal. § 6-12 tredje ledd. At styret utøver denne plikten på en forsvarlig og sannferdig måte, er av fremtredende betydning for selskapsinteressen, herunder aksjonær- og kreditorinteresser. Det nærmere innholdet i plikten etter asl./asal. § 6-12 tredje ledd innebærer at styret skal holde seg fortløpende orientert om selskapets likviditet, forholdet mellom gjeld og egenkapital og øvrige økonomiske forpliktelser overfor medkontrahenter.

Bestemmelsen fremhever styremedlemmenes plikt til å holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling, og må anses for å være en aktivitetsplikt hvor medlemmene aktivt og lojalt plikter å overholde sitt ansvar.⁴⁰ Styremedlemmene vil på denne bakgrunn ikke uten videre kunne slå seg til ro med de opplysninger som fremkommer av rapporter fra den daglige ledelsen, men ha et selvstendig ansvar for å holde seg tilstrekkelig orientert.⁴¹

Betydningen av at styret utøver forvaltningsplikten på en tilstrekkelig og forsvarlig måte, har en side til aktsomhetsnormen med hensyn til ansvarsvurderingen.⁴² Vurderingen av hvorvidt styremedlemmene personlig kan lastes for det tap selskapets medkontrahenter er påført ved videreføring av driften når selskapet er eller nærmer seg insolvent, vil blant annet knytte seg til forvaltningsutøvelsen som sådan. Dette har naturlig sammenheng med at styrets eventuelle beslutning om å *ikke* begjære oppbud, kan fremstå som uforsvarlig handlemåte dersom styrets avgjørelse ikke har grunnlag i forsvarlige og tilstrekkelige beslutningsgrunnlag.

2.2.2 Styrets tilsynsplikt

Plikten til å føre tilsyn med den daglige ledelsen og virksomheten i selskapet har sitt utspring i styrets alminnelige forvaltningsansvar, men fremkommer særskilt av asl./asal. § 6-13 første ledd for å signalisere viktigheten av styrets tilsynsplikt.⁴³ I henhold til bestemmelsens første ledd «skal» styret føre tilsyn overfor den daglige ledelsen og virksomheten for øvrig. Annet ledd angir at styret «kan» utøve instruksjonsmyndighet overfor den daglige ledelsen. Første og annet ledd står i nær relasjon og det er nærliggende å anta at både innholdet og omfanget av styreinstruksene vil variere på bakgrunn av det som avdekkes gjennom tilsynsansvaret.

---

⁴⁰ NOU 1996: 3 s. 137.

⁴¹ Aarbakke m.fl. (2017) s. 509.

⁴² Betydningen av at selskapet er forsvarlig forvaltet behandles nærmere i avhandlingens punkt 4.3.4.

⁴³ Kristine N. Alteren, *Styreleders plikter og erstatningsansvar i aksje- og allmennaksjeselskap*, 2022 s. 255.

At styret skal «føre tilsyn» gir isolert sett liten veiledning for rammeverket av tilsynsplikten. Ordlydens skjønnsmessige preg må sees i lys av at det nærmere innholdet og omfanget av styrets tilsynsplikt vil variere fra selskap til selskap på bakgrunn av selskapsvirksomhetens art og omfang.⁴⁴ Omfanget av tilsynsplikten vil således bero på selskapets størrelse, struktur, risikofaktorer, samt andre forhold som gjør seg gjeldende for det enkelte selskapet.⁴⁵ At disse forholdene er av betydning for omfanget av tilsynsplikten, praktiseres også i rettspraksis hvor selskapets art og omfang har spilt en sentrale rolle for spørsmålet om styreansvar.⁴⁶

Formålet med tilsynsplikten er å sikre at styret bygger på et forsvarlig grunnlag med hensyn til styrebeslutninger, og at styret kan avdekke eventuelle misligheter i virksomheten.⁴⁷ Dette vil i langt større grad oppnås gjennom effektivt tilsyn, og er således en grunnleggende forutsetning for kravet til forsvarlig forvaltning i enkelte selskaper. Det kan på denne bakgrunn være utfordrende å trekke en grense mellom det alminnelige forvaltningsansvaret og tilsynsansvaret etter asl./asal. § 6-13. Woxholth fremhever imidlertid at den grunnleggende forskjellen ligger i at forvaltningsansvaret grunner på styrets ansvar for selskapsforvaltningen gjennom strategisk, planmessig og organisatorisk arbeid, mens tilsynsansvaret representerer et ytterligere ansvar for andres handlinger og unnlater i relasjon til selskapsforvaltningen.⁴⁸

Illustrerende er styrets plikt til å gripe inn overfor selskapets daglige leder dersom tilsynet avdekker misligheter ved den daglige driften av selskapets virksomhet. Eksempelvis ved at tilsynsrutinene gir indikasjoner på at den daglige ledelsen ikke utføres i henhold til de retningslinjer styret eller aksjelovningen pålegger dem. Videre må tilsynsansvaret sees i lys av styrets kontrollansvar som sådan, jf. asl./asal. § 6-12 tredje og fjerde ledd. I henhold til bestemmelsene plikter styret å holde seg orientert vedrørende selskapets økonomiske stilling, samt påse at virksomheten, regnskap og formuesforvaltningen kontrolleres på betryggende måte. For å overholde disse pliktene tilfaller det det enkelte styremedlemmet en rett til å iverksette de undersøkelser som anses nødvendig for å overholde kontroll- og tilsynsansvaret.

---

⁴⁴ NOU 1996: 3 s. 137-138 og Aarbakke m.fl. (2017) s. 511.

⁴⁵ Elisabeth Roscher, «Styrets ansvar for å forebygge og avdekke misligheter», *Praktisk økonomi & finans*, 2013 s. 15-19 på side 17.

⁴⁶ Se blant annet LA-2014-191355, LB-2008-120826, LG-1993-1135 og TBERG-2015-69325.

⁴⁷ Se NOU 1996: 3 s. 137.

⁴⁸ Woxholth (2017) s. 216.

Tilstrekkelig etterlevelse av både forvaltnings- og tilsynsplikten utgjør en grunnleggende forutsetning for å være et aktsomt styremedlem.⁴⁹ Hvorvidt styret kan anses for å ha overholdt sin tilsynsplikt kan, i relasjon til ansvarsvurderingen, være et tungtveiende argument i retning av enten ansvar eller frifinnelse for styremedlemmene. Det er således nærliggende å anta at terskelen for å anse styremedlemmers handlinger og/eller unnlater som erstatningsbetinget, vil være lavere dersom det kan konstateres manglende etterlevelse av styrets tilsynsplikt.

Dahlum påpeker på sin side at rettspraksis taler for at både forvaltnings- og tilsynsplikten inngår som en del av en bredere ansvarsvurdering.⁵⁰ Eksempelvis kan det tenkes at styrets beslutning om å videreføre virksomheten til tross for insolvens, blir karakterisert som ansvarsbetingende ettersom forsømmelse av tilsynsplikten vanskeliggjorde styrets adgang til å iverksette egnede tiltak og handlinger for å unngå konkurs eller begrense skadefølgene.

2.2.3 Forsvarlighetskravet og handleplikten

Styremedlemmenes plikt til å holde seg løpende orientert om selskapets økonomiske stilling er ytterligere presisert gjennom kapitalbeskyttelsesreglene i asl./asal. §§ 3-4 og 3-5. Aksje- og allmennaksjeselskapers kapitalgrunnlag består av både egen- og fremmedkapital. Hvor mye lån det enkelte selskapet *kan* eller *burde* ha, er først og fremst en forretningsmessig avgjørelse og domstolene vil i utgangspunktet utøve forsiktighet i relasjon til overprøving.⁵¹ Likevel må styret påse at forsvarlighetskravet til enhver tid overholdes, og Høyesterett har uttrykkelig konstatert i HR-2016-1440-A at domstolene kan overprøve selskapets vurdering dersom den fremstår «klart uforsvarlig».⁵² Det fremkommer av asl./asal. § 3-4 at:

«Selskapet skal til enhver tid ha egenkapital og en likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet».

Forsvarlighetskravet i asl./asal. § 3-4 gjelder overfor selskapsledelsen, og ikke styret isolert sett, jf. ordlyden «selskapet». Følgelig kan styremedlemmer, så vel som daglig leder, risikere personlig erstatningsansvar ved forsømmelse av plikten.⁵³ Imidlertid er det styret gjennom forvaltningsplikten som har det overordnede ansvaret for at forsvarlighetskravet til enhver tid

---

⁴⁹ Dahlum (2021) s. 39.

⁵⁰ Dahlum (2021) s. 38.

⁵¹ Gudmund Knudsen, *Forenkling og modernisering av aksjeloven*, 2011 punkt 5.5.8.2 på side 95.

⁵² HR-2016-1440-A avsnitt 46-47.

⁵³ Se blant annet HR-2016-1440-A, HR-2021-1148-A, LH-2021-126623 og LB-2013-170795.

er overholdt. Bestemmelsen har som formål å skjerpe styrets plikt til å foreta vurderinger av selskapets økonomiske stilling. Med andre ord plikter styret å fortløpende vurdere hvorvidt selskapets kapitalgrunnlag er å anse som forsvarlig i aksjeselskapslovgivningens forstand.⁵⁴

Begrunnelsen for kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet i medhold av asl./asal. § 3-4 er å påminne og oppfordre selskapets ledelse, herunder styret og dets medlemmer til å vurdere selskapets økonomiske stilling fortløpende og til å iverksette nødvendige og hensiktsmessige tiltak.⁵⁵ I nevnte HR-2016-1440-A henviser Høyesterett til forarbeidene som karakteriserer asl./asal. § 3-4 som et supplement til ansvarsbestemmelsene, og at bestemmelsens primære formål er å verne om kreditorinteressene.⁵⁶ For styremedlemmenes vedkommende er det således i kjernen av forvaltningsansvaret å ha oversikt over selskapets økonomiske stilling.

Vurderingen av hvorvidt forsvarlighetskravet er overholdt er ingen statisk vurdering, men en rettslig standard som må vurderes i lys av «risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet», se asl./asal. § 3-4. At det skal sees hen til virksomhetens *risiko* og *omfang* gir anvisning om at det må foretas en konkret helhetsvurdering av selskapets samlede økonomiske stilling. En slik forståelse finner støtte i både forarbeider og rettspraksis.⁵⁷ Følgelig er det ikke den balanseførte, men selskapets reelle egenkapital som er av avgjørende betydning for vurderingen av om kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet er oppfylt.⁵⁸

For de tilfeller hvor selskapets egenkapital og likviditet *ikke* anses forsvarlig, påhviler det styret en plikt til å handle i medhold av asl./asal. § 3-5. Handleplikten inntre for både aksje- og allmennaksjeselskaper når det «må antas» at egenkapitalen er lavere enn forsvarlig ut fra «risikoen ved og omfanget av virksomheten» i selskapet. For allmennaksjeselskaper inntre handleplikten også når selskapets egenkapital «må antas» å være mindre enn halvparten av aksjekapitalen.⁵⁹ Handlepliktens legislative formål er å oppfordre styret og aksjonærene

---

⁵⁴ Ot.prp.nr. 36 (1993-1994) s. 68.

⁵⁵ Prop. 111 L (2012-2013) punkt 5.10.1 og 5.10.4 på side 75-77.

⁵⁶ Se HR-2016-1440-A avsnitt 43 og Ot.prp.nr. 36 (1993-1994) s. 68.

⁵⁷ NOU 1996: 3 s. 146, Prop. 111 L (2012-2013) punkt 5.10.1 på side 75 og LF-2019-145682.

⁵⁸ Ot.prp.nr. 23 (1996-1997) s. 52 og Innst. O. nr. 80 (1996-1997) s. 13.

⁵⁹ Dette gjaldt for aksjeselskaper frem til lovendringen i 2017. Se Prop. 112 L (2016-2017) s. 61-62.

gjennom generalforsamlingen, til å iverksette tiltak før det er grunnlag for å slå selskapet konkurs eller at det oppstår en strafferettslig forpliktelse til å melde oppbud.⁶⁰

Hvorvidt handlepliktens inntreden beror på styrets egne vurderinger eller om det opereres med en objektiv vurdering, kan problematiseres. I forarbeidene, NOU 1996: 3, gis det uttrykk for at dette er opp til styret selv, mens ordlyden isolert sett taler for at handleplikten inntre når egenkapitalen objektivt sett er uforsvarlig, jf. ordlyden «må antas». Spørsmålet synes ikke endelig avklart i verken rettspraksis eller forarbeider. Imidlertid argumenterer både Andenæs og Alteren for at handlepliktens inntreden beror på en objektiv vurdering, herunder at handleplikten vil kunne inntre til tross for at styret anser egenkapitalen som forsvarlig.⁶¹

At manglende etterlevelse av forsvarlighetskravet og handleplikten kan medføre personlig erstatningsansvar, er ikke tvilsomt.⁶² Særlig i insolvenstilfeller vil selskapskreditorene kunne gjøre gjeldende at styret *burde* ha begjært selskapet oppløst og at virksomheten ble drevet i strid med asl./asal. §§ 3-4 og 3-5. Dette underbygges av Dahlums analyser som viser til at styreansvarssaker, når selskapet er slått konkurs, i stor grad inneholder påstander om at styret har forsømt både kravet til forsvarlig egenkapital og handleplikten.⁶³ På den annen side må det poengteres at brudd på handleplikten etter asl./asal. § 3-5, jf. § 3-4 isolert sett ikke fører til erstatningsansvar for styremedlemmene. Hensikten er likevel at selskaper som opplever økonomisk svikt, ikke uten videre skal drives på selskapskreditorenes risiko og bekostning.⁶⁴

Til vurderingen av hvorvidt styremedlemmene har opptrådt erstatningsbetingende i forkant av selskapets konkurs, vil det følgelig være relevant å se hen til styrets vurderinger av selskapets kapitalbehov eller tilgang til frisk kapital. Dersom vurderingene fremstår som mangelfulle eller uforsvarlig, kan dette være forhold som taler for at insolvensrelaterte kreditortap har utspring i erstatningsbetingende handlinger og/eller opptreden fra styremedlemmenes side.

---

⁶⁰ Se straffeloven § 407 og NOU 2016: 22 (2026-2017) s. 122.

⁶¹ Alteren (2022) s. 222 og Andenæs (2016) s. 409

⁶² Se eksempelvis LB-2007-37537 og LB-2013-170795, samt NOU 2016: 22 s. 122 om gjeldende rett.

⁶³ Dahlum (2021) s. 40.

⁶⁴ Se NOU 1996: 3 s. 39. Det siktes her til at selskaper ikke står fritt til å drive virksomheten videre på kreditorenes regning, men at videre drift under enkelte forutsetninger likevel ikke er ansvarsbetinget.

2.2.4 Styrets informasjonsplikt overfor medkontraahenter

Medkontraahentene vil som hovedregel ha interesse av å få informasjon vedrørende selskapets økonomiske stilling i forbindelse med avtaleinngåelser. Dette aktualiserer seg særlig i tilfeller hvor selskapets økonomi er sviktende.⁶⁵ Når selskapet er eller nærmer seg insolvent, vil det nærmere informasjonsinnholdet være betydningsfullt med hensyn til hvorvidt kreditorene er villige til å inngå nye avtaler eller fortsette å levere sine kontraktsmessige ytelser til selskapet.

Styremedlemmers informasjonsplikt overfor selskapets medkontraahenter er, i motsetning til forvaltnings- og tilsynsplikten, ikke lovfestet. Opplysningsplikten kan videre ikke utledes av lojalitetsbetraktninger i kontraktsforhold, ettersom styremedlemmene rent faktisk ikke står i noe kontraktsforhold til selskapskreditorene.⁶⁶ Styremedlemmene kan imidlertid på nærmere bestemte vilkår ha en plikt til å meddele enkelte former for informasjon til kontraktspartene.

Plikten til å informere kan for det første kontraktsfestes mellom partene i medhold av den alminnelige avtalefriheten. Foruten slike tilfeller vil det i utgangspunktet ikke foreligge noen plikt til å informere medkontraahentene om selskapets økonomiske stilling, men ved dommen inntatt i HR-2017-2375-A uttales det blant annet at informasjonsplikten kan ha grunnlag i «det alminnelige ulovfestede kravet om aktsomhet og lojalitet mellom kontraktsparter».⁶⁷ Høyesterett viser i den sammenheng til tidligere rettspraksis hvor det i tillegg fremgår at «(...) kravet til aktsomhet og lojalitet må gjelde ikke bare ved stiftelsen av kausjonsforpliktelsen, men også så lenge forpliktelsen består».⁶⁸ (min kursivering).

Ettersom informasjonsplikten ikke er lovfestet, må det nærmere innholdet og omfanget av plikten til å informere avklares på bakgrunn av øvrige rettskilder. For det første fastsetter Høyesterett at selskaper har en plikt til å informere om selskapets økonomiske stilling dersom manglende informasjon vil kunne medføre antasipert mislighold. For det annet fremheves det at «forholdene ellers» kan være av betydning for lojalitetspliktens innhold.⁶⁹ Ordlyden i

---

⁶⁵ Alteren (2022) s. 296.

⁶⁶ Det er et kontraktsrettslig utgangspunkt at avtaler og kontrakter prinsipielt bare har rettsvirkning mellom partene, jf. Are Stenvik, *Erstatning og rettssubjektivitet*, 2010 s. 288. Se også LF-2021-93302.

⁶⁷ Se HR-2017-2375-A avsnitt 34.

⁶⁸ Se Rt-1988-1078 på side 1084.

⁶⁹ Se HR-2017-2375-A avsnitt 34-35 og Alteren (2022) s. 297.

begrepet «forholdene ellers» omfavner vidt, og det taler for at det må foretas en helhetlig vurdering av kontraktstypen, avtalens varighet og øvrige forhold vedrørende avtalepartene.

Både rettspraksis og juridisk teori åpner for at styremedlemmers forsømmelse av plikten til å informere om svikt i selskapets økonomi, kan representere et brudd på aktsomhetsnormen og således være erstatningsbetingende.⁷⁰ Særlig i de tilfeller hvor det ikke vil være realistisk at selskapet vil være i stand til å innfri sine kontraktsrettslige forpliktelser overfor avtaleparten. Et klassisk eksempel er at selskapet er insolvent, men likevel benytter seg av kontraktspartens arbeidskraft uten å informere om selskapets insolvens. Et slikt forhold er ikke nødvendigvis erstatningsbetinget for styremedlemmene, men kan etter omstendighetene medføre ansvar.

2.3 Betydningen av at selskapet er eller nærmer seg insolvent

Styrets plikter og oppgaver gjør seg til enhver tid gjeldende under utførelsen av styrevervet. For styremedlemmenes vedkommende forventes det at ansvaret håndteres samvittighetsfullt og lojalt fra tiltredelsestidspunktet og frem til endt styreverv. Styrepliktene vil imidlertid i enda større grad aktualiseres når selskapet er eller nærmer seg insolvent, og særlig med hensyn til de oppgaver som knytter seg til selskapets kapitalstatus. Kravet til aktsomhet vil med andre ord skjerpes i de tilfeller hvor selskapet opplever økonomiske vanskelige tider.⁷¹

Eksempelvis vises det til at styret som utgangspunkt ikke kontinuerlig behøver å holde seg orientert med hensyn til egenkapitalsituasjonen.⁷² Likevel oppstilles det i sin alminnelighet strengere krav til styrets oppfølging av selskapets økonomiske forhold under utfordrende tider.⁷³ Plikten til å føre tilsyn med selskapets økonomiske situasjon, påvirker videre styrets øvrige plikter og antas å være en forutsetning for styrets forvaltnings- og informasjonsplikt.⁷⁴ Således vil styremedlemmenes ansvarsområder og generelle aktsomhetskrav, skjerpes når selskapet er eller nærmer seg insolvent. Dette gjelder også med hensyn til styrets selvstendige ansvar for å sikre forsvarlig organisering og insentiv for å innhente nødvendig informasjon.

---

⁷⁰ Se Aarbakke m.fl. (2017) s. 943, Kristin Normann Aarum, *Styremedlemmers erstatningsansvar*, 1994 s. 524 og eksempelvis HR-2017-2375-A.

⁷¹ Alteren (2022) s. 226 og Normann (1994) s. 502.

⁷² Se Ot.prp.nr. 23 (1996-1997) s. 55.

⁷³ Se NOU 1996: 3 s. 137 og eksempelvis LF-2020-97223 på side 7.

⁷⁴ Perland (1999) s. 143 og Dahlum (2021) s. 25.

En tradisjonell oppfatning er at styrevervet medfører et kontraktsforhold mellom selskapet og det enkelte styremedlemmet.⁷⁵ Følgelig er styremedlemmer pålagt en lojalitetsplikt overfor selskapet som juridisk person og selvstendig rettssubjekt. Til tross for at lojalitetsplikten først og fremst retter seg mot selskapet, angir forarbeidene at plikten likevel ikke er til hinder for at styret også skal ivareta andre hensyn som gjør seg gjeldende i selskapet.⁷⁶ Som tidligere nevnt er det styrets oppgave å ivareta *selskapsinteressen*.⁷⁷ I normaltilfellene hvor selskapet er forsvarlig driftet og tilstrekkelig kapitalisert, vil aksjonærinteressene representere den mest fremtredende selskapsinteressen, jf. vinningsformålet.⁷⁸ På den annen side vil betydningen av kreditorinteressene i større grad gjøre seg gjeldende når selskapets økonomi er svekket. Styret vil dermed, på bakgrunn av at selskapet er eller nærmer seg insolvent, tvinges til å foreta enkelte prioriteringer hvor ulike hensyn og interesser må veies opp mot hverandre.

Til tross for at styret som utgangspunkt ikke kan anses for å ha noen alminnelig lojalitetsplikt overfor kreditorinteressene, vil kreditorinteressene indirekte ivaretas gjennom lojalitetsplikten til selskapet og selskapsinteressen som sådan. Sett i lys av at forvaltningsplikten også retter seg mot «selskapskreditorene og andre med interesser knyttet til selskapet»⁷⁹, kan det samlet sett legges til grunn at både styrets ivaretagelse av selskapsinteressen og øvrig lovgivning med formål om kapitalbeskyttelse, i tilstrekkelig grad ivaretar selskapskreditorenes interesser. Dersom selskapet er eller nærmer seg insolvent, vil kreditorinteressen ha en mer fremtredende betydning i selskapsinteressen, og således være av betydning for styrets rolle og funksjon.⁸⁰

---

⁷⁵ Se Normann (1994) s. 85-86, Andenæs (2016) s. 646 og Alteren (2022) s. 33.

⁷⁶ Ot.prp.nr. 23 (1996-1997) s. 71-72.

⁷⁷ Se avhandlingens punkt 2.2.

⁷⁸ Vinningsformålet fremkommer forutsetningsvis av asl. § 1-1 tredje ledd, asl./asal. § 2-2 annet ledd og § 5-20 første ledd nr. 5. At vinningsformålet representerer den mest fremtredende selskapsinteressen kommer blant annet til uttrykk i HR-2018-570-A avsnitt 40-41.

⁷⁹ NOU 1996: 3 s. 38.

⁸⁰ Alteren (2022) s. 32.

3 ERSTATNINGSVILKÅRENE

3.1 Innledning

Det rettslige grunnlaget for styremedlemmenes erstatningsbetingende ansvar i aksje- og allmennaksjeselskaper fremgår av asl./asal. § 17-1. Bestemmelsen regulerer *hvem* som kan fremme krav om erstatning, *ansvarssubjektene* og *vilkårene* som må være oppfylt for å kunne konstatere ansvar. Erstatningsbestemmelsen i asl./asal. § 17-1 første ledd lyder følgende:

«Selskapet, aksjeeier eller andre kan kreve at daglig leder, styremedlem, medlem av bedriftsforsamlingen, gransker eller aksjeeier erstatter skade som de i den nevnte egenskap forsettlig eller uaktsomt har voldt vedkommende».⁸¹

Hvorvidt det kan konstateres ansvar i medhold av asl./asal. § 17-1 beror på om de alminnelige vilkårene for erstatning er oppfylt.⁸² Ordlyden «forsettlig eller uaktsomt» er å anse som en direkte henvisning til culpaansvaret som forutsetter at det er oppstått en skade, at det kan påvises et ansvarsgrunnlag, og at det foreligger årsakssammenheng mellom skaden og ansvarsgrunnlaget.⁸³ Det faktum at skaden må være voldt «i den nevnte egenskap» bygger forutsetningsvis på at styremedlemmet har opptrådt erstatningsbetingende i egenskap av å være styremedlem, og spørsmålet om ansvar må således vurderes på bakgrunn av de oppgaver og ansvar lovgivningen, vedtekter og ulovfestede prinsipper pålegger styret i selskapet.⁸⁴

Henvisningen til «styremedlem» taler uttrykkelig for at ansvar kan gjøres gjeldende overfor et hvert medlem av styret, hvilket underbygger at erstatningsansvaret er personlig og individuelt. At erstatningsansvaret er personlig og individuelt innebærer i praksis at medlemmer i det samme styret kan forskjellsbehandles med hensyn til det enkelte krav. Rettspraksis er illustrerende ved at enkelte medlemmer kan pådra seg ansvar, mens andre går ansvarsfri.⁸⁵

---

⁸¹ Se HR-2020-386-U avsnitt 16 hvor ankeutvalget oppsummerer vilkårene dit hen at erstatningsansvar bygger på en forutsetning om ansvarsgrunnlag, adekvat årsakssammenheng og økonomisk tap.

⁸² Se blant annet Ot.prp.nr. 55 (2005-2006) s. 167, Andenæs (2007) s. 273 og Bråthen (2022) s. 255.

⁸³ Hagstrøm/Stenvik, *Erstatningsrett*, 2019 s. 17.

⁸⁴ Aarbakke m.fl. (2017) s. 929.

⁸⁵ Se Rt-1930-533 og særlig HR-2017-2375-A hvor erstatningskravet opprinnelig ble rettet mot daglig leder, styreleder og én av styrets øvrige medlemmer.

Adgangen til å kreve erstatning på bakgrunn av asl./asal. § 17-1 tilfaller ikke eksplisitt selskapets enkeltstående kreditorer. Likevel er det ikke tvilsomt at selskapskreditorer og medkontrahenter omfattes av «andre», og gis adgang til å kreve erstatning i medhold av asl./asal. § 17-1.⁸⁶ Eksempelvis fremhever Woxholth at «andre»-henvisningen først og fremst sikter til selskapets kreditorer og at bestemmelsens praktiske innhold bygger på at selskapets tillitsmenn, blant annet styremedlemmer, kan holdes ansvarlig for det tap kreditor er påført.⁸⁷

I det følgende vil det kort redegjøres for de sentrale elementene i erstatningsvilkårene. Ettersom oppgavens tema ikke knytter seg til disse vilkårene mer generelt, behandles temaet i det følgende bare kortfattet.

3.1.1 Skadevilkåret

Erstatningsansvar på bakgrunn av asl./asal. § 17-1 første ledd forutsetter for det første at det foreligger en «skade». Skade i erstatningsrettslig kontekst sikter til en reduksjon i skadelidtes formuesstilling i form av et økonomisk tap.⁸⁸ For styremedlemmers erstatningsansvar vil skade i form av økonomisk tap representere den mest vanlige tapsformen i relasjon til aksjelovens erstatningsregel.⁸⁹ Det oppstilles følgelig ingen krav om fysiske skader.⁹⁰

Styrets uaktsomme handlinger eller unnlaterelser må følgelig materialisere seg i form av et økonomisk tap. For at skadevilkåret skal anses oppfylt er det en forutsetning at de handlinger og/eller unnlaterelser styremedlemmene foretar seg, har hatt til følge en verdireduksjon blant selskapets kreditor i form av et økonomisk tap.⁹¹ Eksempelvis tenkes det at styremedlemmene i selskapet A, med viten og vilje om at selskapet er insolvent, engasjerer B til å utføre arbeid uten å informere om selskapets økonomiske stilling. Ettersom selskapet er betalingsudyktig og ute av stand til å dekke sine forpliktelser, vil B påføres et økonomisk tap som følge av selskapets manglende evne til å oppfylle kontrakten, og skadevilkåret anses oppfylt.

---

⁸⁶ Se eksempelvis Ot.prp.nr. 55 (2005-2006) s. 167, Rt-1998.276 og Aarbakke m.fl. (2017) s. 941.

⁸⁷ Woxholth (2017) s. 335.

⁸⁸ Hagstrøm/Stenvik (2019) s. 47.

⁸⁹ Se NOU 1992: 29 s. 43 og Aarbakke m.fl. (2017) s. 931.

⁹⁰ Hagstrøm/Stenvik (2019) s. 52 og Peter Lødrup, *Lærebok i erstatningsrett*, 2009 s. 48.

⁹¹ Normann (1994) s. 74.

3.1.2 Ansvarsgrunnlag

Styremedlemmenes erstatningsansvar overfor selskapets medkontrahtenter er et *culpaansvar*, slik at ansvarets rekkevidde er begrenset til skade voldt «forsettlig eller uaktsomt» overfor skadelidte, jf. asl./asal. § 17-1 første ledd. Det alminnelige culpaansvaret inneholder både objektive og subjektive krav. Objektivt kreves det at handlingen eller unnlatsen utgjør et brudd på en rettslig handlenorm, mens det subjektive elementet viser til at det må være utvist skyld.⁹² Til ansvarsvurderingen må det derfor sees hen til objektive og subjektive elementer.

At skaden må være «voldt» taler språklig sett for at ansvarsbestemmelsen bare omfatter aktive handlinger, men ansvaret omfatter også såkalte unnlatesehandlinger med skade til følge.⁹³ Vurderingstidspunktet knytter seg til tidspunktet for handlingen eller unnlatsen.⁹⁴ Ettersom ansvaret er personlig og individuelt, kan eventuelle krav ikke fremmes mot styret som organ, men det enkelte styremedlemmet.⁹⁵ Spørsmålet om ansvarsgrunnlag beror følgelig på om det enkelte styremedlemmet, i egenskap av sin rolle som styremedlem, har utvist tilstrekkelig grad av skyld med hensyn til den skadevoldende handling eller unnlatselse overfor skadelidte.

Skyldkravet kan justeres i tråd med skadevolders subjektive oppfatninger og forutsetninger. Som utgangspunkt legges det til grunn en *objektiv norm*. Ved ansvarsvurderingen forutsettes det at styremedlemmet besitter den kompetanse og atferd som på generelt grunnlag anses som vanlige i selskaper med tilsvarende størrelse.⁹⁶ Dette fordi objektive avvik må fastsettes på bakgrunn av alminnelige plikter og forventninger til styremedlemmene i aksjeselskaper.

Den objektive vurderingen knytter seg til hvilken rolleforventning omverdenen stiller til skadevolderen.⁹⁷ I et aksjeselskapsrettslig perspektiv vil dette gjøre seg særlig gjeldende ettersom både lov, vedtekter og rettspraksis legger føringer for hvilke forventninger det kan stilles til styremedlemmer i aksjeselskaper. Imidlertid vil det være enkelte nyanser med hensyn til selskapets størrelse, styresammensetning, virksomhetens art og omfang mv.

---

⁹² Hagstrøm/Stenvik (2019) s. 77 og Morten Kjelland, *Erstatningsrett – en lærebok*, 2016 s. 87

⁹³ Se NOU 1996: 3 s. 197.

⁹⁴ HR-2016-1440-A avsnitt 49, Rt.1991-119 på side 124, LB-2020-182113 og LF-2020-30594.

⁹⁵ Aarbakke m.fl. (2019) s. 932 og Perland (1999) s. 126.

⁹⁶ Kjelland (2016) s. 122.

⁹⁷ Hagstrøm/Stenvik (2019) s. 83 og Nils Nygaard, *Skade og ansvar*, 2007 s. 179.

Ansvarsvurderingen bygger på hvorvidt det foreligger pliktbrudd. Med pliktbrudd siktes det til forsømmelse av de normer og regler styremedlemmene plikter å overholde som følge av deres lovfestede eller ulovfestede plikter.⁹⁸ Eksempelvis vil det foreligge pliktbrudd dersom styremedlemmene ikke iverksetter tiltak eller foreslår selskapet oppløst når selskapet ikke overholder kravet til forsvarlig egenkapital, jf. asl. § 3-5, jf. § 3-4. Styrets lovfestede plikter er dermed veiledende for spørsmålet om atferden objektivt sett kan karakteriseres som uaktsom. Forarbeidene angir at skadevolders rolle virker inn på ansvarsvurderingen, og at vurderingen må skje på bakgrunn av de krav som i utgangspunktet er gjeldende for skadevolderen selv.⁹⁹

Det følger av rettspraksis, blant annet HR-2016-1440-A og HR-2019-317-A, at overtredelse av de plikter som objektivt sett gjelder for vedkommende, danner grunnlaget for aktsomhetsvurderingen. Dette reiser spørsmål om ansvar grunnlag på objektivt grunnlag kan fastsettes på bakgrunn av pliktbrudd isolert sett. Nærliggende er det å anta at svaret som hovedregel er bekreftende, så fremt den skadevoldende handling eller unnlattelse representerer et brudd på aksjeloven, selskapsvedtektene eller beslutninger fra generalforsamlingen.¹⁰⁰ Lagmannsretten uttalte i LF-2019-145862 med henvisning til juridisk litteratur og Høyesterettspraksis at dersom «slike bestemmelser er brutt, foreligger det i alminnelighet ansvar grunnlag».¹⁰¹

I henhold til gjeldende rett presumeres det at ansvar foreligger på objektivt grunnlag ved forsømmelse av de regler styremedlemmer plikter å overholde. Imidlertid er ikke objektive pliktbrudd isolert sett tilstrekkelig for å ilegge styremedlemmer personlig erstatningsansvar, jf. skyldkravet «forsettlig eller uaktsomt».¹⁰² Presumsjon for ansvar ved objektive pliktbrudd har på den ene siden gode grunner for seg, da det fremmer forutberegnelighet, skjerper atferd og begrenser faren for kreditortap. På den annen side kan dette medføre negative virkninger med hensyn til arbeidsplasser, antall virksomheten og samfunnet som sådan dersom faren for å pådra seg ansvar bidrar til at flere vegrer seg fra å påta seg styreverv eller stifte selskaper.

Som nevnt innledningsvis er det ikke tilstrekkelig å konstatere pliktbrudd. I tillegg til at det må foreligge brudd på styremedlemmenes plikter, oppstilles det et krav om bebreidelse, jf.

---

⁹⁸ Perland (2013) s. 23.

⁹⁹ Ot.prp.nr. 36 (1993-1994) s. 251.

¹⁰⁰ Aarbakke m.fl. (2017) s. 932 med videre henvisning til Rt-1930-481 og RG-2007-1625.

¹⁰¹ LF-2019-145862 s. 7.

¹⁰² Se asl./asal. § 17-1 første ledd.

«forsettlig eller uaktsomt».¹⁰³ Den skadevoldende handling eller unnlattelse er således betinget av skyld for å kunne resultere i erstatningsbetingende sanksjoner. Følgelig må det enkelte styremedlemmet vurderes individuelt med hensyn til spørsmålet om erstatningsansvar, og vurderingen tar utgangspunkt i den kunnskap styremedlemmet *hadde* eller *burde* hatt.¹⁰⁴

Kravet til subjektiv skyld innebærer i sin alminnelighet at det ikke opereres med noen automatikk i at styremedlemmene blir erstatningsansvarlige ved brudd på sine plikter. I lys av den stadige økningen av antall styreansvarssaker er det nærliggende å legge til grunn at ansvarspresumsjonen ved pliktbrudd er høyst reell. På den annen side skal ikke ansvar kunne gjøres gjeldende for enhver feil, da det må tillates et visst spillerom for feilmargin.¹⁰⁵

I tillegg til at styremedlemmer er gitt et visst spillerom med hensyn til forretningsmessige vurderinger, kan også såkalte *unnskyldningsgrunner* trekke i retning av ansvarsfritak. Med unnskyldningsgrunner siktes det til objektive avvik som likevel ikke er bebreidelsesverdig på bakgrunn av unnskyldende forhold.¹⁰⁶ Verken aksjelovene eller forarbeidene gir veiledning for hva som utgjør ansvarsbefriende unnskyldningsgrunner. Likevel åpner både rettspraksis og juridisk litteratur for at faktisk eller rettslig villfarelse eller andre særlige forhold kan gi grunnlag for ansvarsfritak.¹⁰⁷ Det opereres imidlertid med en høy terskel for at unnskyldende forhold skal medføre ansvarsfritak, slik at unnskyldningsgrunner som hovedregel ikke anses relevante. Følgelig representerer dette bare et unntak fra hovedregelen.¹⁰⁸

Ved aktsomhetsvurderingen tas det utgangspunkt i den samme minstenormen for samtlige styremedlemmer. Dette innebærer at det ikke foretas mildere vurderinger på bakgrunn av manglende forutsetninger eller kvalifikasjoner ved utøvelsen av styrevervet. Utgangspunktet kommer blant annet til uttrykk ved dommen inntatt i RG-2013-975, hvor retten konstaterer at verken sykdom eller manglende økonomisk utdanning kan medføre særbehandling. Videre kan det vises til Rt-2011-562 hvor Høyesterett uttalte at det «ikke kan tillegges noen vekt ved vurderingen av hans ansvar» at styremedlemmet ikke hadde de samme forutsetningene som et

---

¹⁰³ Jf. Asl./asal. § 17-1 første ledd.

¹⁰⁴ Kjelland (2016) s. 122 og Andenæs (2016) s. 655.

¹⁰⁵ Perland (2013) s. 23.

¹⁰⁶ Normann (1994) s. 221.

¹⁰⁷ Normann (1994) s. 220-221, LG-2012-86908, LA-2017-76255, RT-1995-1350 og RG-1994-145.

¹⁰⁸ Alteren (2022) s. 154, Normann (1994) s. 221 og Andenæs (2016) s. 650-651.

erfarent styremedlem.¹⁰⁹ Likevel finnes det riktignok enkelte unntak, men dette forutsetter forhold utover det vanlige.¹¹⁰ Samlet sett synes domstolene å praktisere aktsomhetsnormen strengt, og terskelen for unnskyldningsgrunner er følgelig meget høy.

På den annen side kan det reises spørsmål om hvorvidt styremedlemmer med særskilte kvalifikasjoner gir adgang til å skjerpe aktsomhetskravet. Spørsmålet er ikke endelig avklart i Høyesterett, og forarbeidene gir ingen veiledning. Imidlertid fremgår det av juridisk teori at styremedlemmers kvalifikasjoner kan være av betydning for vurderingen.¹¹¹ Dette finner støtte i praksis fra lagmannsrettene som fremholder at særlige kvalifikasjoner og kunnskap om betydningsfulle forhold, kan skjerpe aktsomhetskravet.¹¹² Blant annet kan det vises til LB-2013-170795 hvor det ble fremmet erstatningsbetingende sanksjoner overfor selskapets styreleder som også var styreleder i morselskapet. Lagmannsretten fant det skjerpende at styrelederen var i besittelse av særskilt kunnskap i kraft av styrelederrollen i morselskapet.

Samlet sett legges det til grunn at styremedlemmene skal vurderes individuelt, og i lys av en minstenorm på bakgrunn av de plikter og krav det normalt kan forventes av et styremedlem. Aktsomhetskravet kan imidlertid skjerpes av hensyn til særlige forutsetninger eller andre kvalifikasjoner. Eksempelvis er det gode grunner for at aktsomhetsnormen kan være noe strengere i relasjon til styreleder, sammenlignet med styrets øvrige medlemmer.¹¹³

Vurderingene overfor viser at ansvarsgrunnlaget beror på hvorvidt det objektivt sett foreligger avvik eller brudd på styremedlemmenes plikter og ansvar. Videre er pliktbruddet betinget av skyld, herunder subjektive forhold ved skadevolderen. Det springende punktet vil da, på lik linje som den alminnelige erstatningsretten for øvrig, være om skadevolderen *kunne* eller *burde* handlet annerledes.¹¹⁴ I tillegg åpner ansvarsvurderingen for at det kan sees hen til andre forhold som enten medfører skjerpet eller redusert ansvar for det enkelte styremedlem.

---

¹⁰⁹ Se Rt-2011-562 avsnitt 44.

¹¹⁰ Se eksempelvis RG-1994-145.

¹¹¹ Se blant annet Alteren (2022) s. 157 og Normann (1994) s. 226. Alteren viser til nyere underrettspraksis som vektlegger betydningen av styreleder og styremedlemmers kvalifikasjoner for aktsomhetsvurderingen.

¹¹² Se eksempelvis LB-2018-172262 og LB-2019-184435-2.

¹¹³ Alteren (2022) s. 179-180, Aarbakke m.fl. (2017) s. 932 og Andenæs (2016) s. 649.

¹¹⁴ Se eksempelvis Rt-1997-1081 for Høyesteretts vurdering av uaktsom opptreden.

3.1.3 Krav om årsakssammenheng

Til sist må det påvises årsakssammenheng. På erstatningsrettens område oppstilles det krav til årsakssammenheng mellom ansvarsgrunnlaget og skaden.¹¹⁵ Kravet gjelder også i relasjon til asl./asal. § 17-1, jf. ordlyden «voldt skade».¹¹⁶ Bestemmelsen angir ingen nærmere veiledning for vurderingen, men det sentrale knytter seg til sammenhengen mellom styremedlemmets skadevoldende handling og/eller unnløstelse og selskapskreditorenes økonomiske tap.

Ettersom vilkåret må sees i lys av ulovfestede regler om årsakssammenheng, oppstilles det i alminnelighet krav om at årsakssammenhengen er adekvat og påregnelig.¹¹⁷ Dersom det ikke kan påvises årsakssammenheng, eller at sammenhengen fremstår som fjern og avledet, vil det som hovedregel føre til frifinnelse for styremedlemmene.¹¹⁸ I relasjon til styremedlemmers uaktsomme handlinger og/eller unnløstelser vil kravet om årsakssammenheng utøves strengt, og fastsettelse av årsakssammenheng bygger som regel på den såkalte *betingelselæren*.¹¹⁹

Kravet om årsakssammenheng kan normalt påvises ved at kreditorene ikke ville ha stilt sine tjenester eller kreditt til selskapets disposisjon dersom selskapsledelsen, enten på forhånd eller under kontraktsforholdet, informerte om eventuell risiko for tap som følge av selskapet opplevde en finansiell krise, se blant annet LB-2013-170795. Dette vil også være tilfellet dersom selskapsledelsen beviselig har handlet i strid med kravet til *forsvarlig forvaltning* eller at andre pliktbrudd synes å være årsaken for selskapskreditorenes økonomiske tap.

For kreditors økonomiske skade i forbindelse med at selskapet er eller nærmer seg insolvent, kan spørsmålet eksempelvis være om styret i selskap A ville ha innsett at selskapet *ikke* ville være i stand til å dekke sine forpliktelser overfor B dersom styret hadde overholdt kravet til forsvarlig forvaltning forut avtaleinngåelsen. Dersom spørsmålet kan besvares bekreftende, kan det konstateres årsakssammenheng mellom Bs tap som følge av manglende kontraktsopplyselse fra A og styrets forsømmelse av kravet til forsvarlig forvaltning av selskapet.

---

¹¹⁵ Kjelland (2016) s. 249, Hagstrøm/Stenvik (2019) s. 384 og Andenæs (2016) s. 655. Se også HR-2021-967-A avsnitt 27 og Rt-2007-158 avsnitt 67 med videre henvisninger til Rt-1973-1268 og Rt-2001-320.

¹¹⁶ Se Ot.prp.nr. 55 (2005-2006) s. 114, Rt-1923-774 på side 775 og Rt-1929-705 på side 707-708.

¹¹⁷ Andenæs (2016) s. 655 og Normann (1994) s. 74.

¹¹⁸ Se Rt-1979-46 på side 48 og LB-1995-302.

¹¹⁹ Se eksempelvis Rt-1973-821 og Rt-1979-46.

4 ERSTATNINGSBETINGENDE OPPTREDEN I INSOLVENSTILFELLER

4.1 Innledning

Avhandlingen har frem til dette punkt gitt en fremstilling av de oppgaver, plikter og ansvar styrevervet kan medfølge.¹²⁰ Fremstillingens formål er å belyse hvilket ansvar som påhviler styremedlemmene, og hvordan etterlevelsen av disse pliktene kan påvirke ansvarsvurderingen i spørsmålet om styremedlemmers erstatningsansvar. Videre er det redegjort for erstatningsvilkårene i medhold av asl./asal. § 17-1 og det alminnelige culpaansvaret. Problemstillingen heretter bygger på en forutsetning om at både skadevilkåret og kravet om årsakssammenheng er til stede, slik at det springende punkt knytter seg til aktsomhetsnormen for styremedlemmer overfor selskapets medkontrahenter når selskapet er eller nærmer seg insolvent.

Den videre fremstillingen bygger på analyser av underrettspraksis i etterkant av Høyesterettsavgjørelsene innatt i HR-2016-1440-A (Håheller) og HR-2017-2375-A (Ulvesund). Formålet med analysene er å identifisere hvilke vurderingsmomenter som rent faktisk er av betydning for vurderingen av hvorvidt styremedlemmenes handlinger og/eller unnlatelser når selskapet er insolvent, kan karakteriseres som erstatningsbetingende. I denne sammenheng gjøres det også forsøk på å klarlegge ansvarets praktiske rekkevidde og omfang i underrettspraksis, hvor saker vedrørende styremedlemmers erstatningsansvar primært tas opp til domstolsbehandling.

4.2 Høyesteretts føringer – noen utgangspunkter

Aksje- og allmennaksjeloven § 17-1 første ledd bygger på erstatningsbestemmelsen fra den tidligere aksjeloven av 1976.¹²¹ Krav om styreansvar på bakgrunn av den tidligere aksjeloven av 1976 § 15-1 ble ikke hyppig behandlet i domstolene, men ved inngangen av 1990-tallet ble spørsmålet om styreansvar mer aktuelt.¹²² Likevel presiserte Høyesterett ved dommen inntatt i Rt-1993-119 at aksjeselskapsformen representerte en ansvarsbegrensning hvor kreditorenes dekningsadgang først og fremst var begrenset til selskapsmidlene. Videre påpekte Høyesterett at det «kreves noe spesielt» for at det skal kunne konstateres ansvarsgjennombrudd hos

---

¹²⁰ Pliktenes innhold og omfang kan riktignok variere fra det enkelte selskap. Se Dahlum (2021) s. 24.

¹²¹ Lov om aksjeselskaper av 4. juni 1976 nr. 59 § 15-1 (opphevet).

¹²² Normann (1994) s. 17. Se utviklingen i Rt-1991-119, Rt-1993-20, Rt-1993-987 og Rt-1993-1399.

selskapets aksjonærer eller styremedlemmer.¹²³ Følgelig var det etter Høyesteretts oppfatning en relativt snever adgang for å ilegge styremedlemmer et personlig erstatningsansvar.

I etterkant av aksjelovene av 1997 har styreansvarssaker i større grad aktualisert seg.¹²⁴ For domstolene har spørsmålet om styremedlemmers erstatningsansvar på bakgrunn av asl./asal. § 17-1 første ledd særlig gjort seg gjeldende i underrettspraksis. Til tross for en økning av saker vedrørende styremedlemmers erstatningsansvar siden 1900-tallet er det bare et fåtall saker som er fremmet for Høyesterett. Ved saken inntatt i HR-2016-1440-A (Håheller) behandlet Høyesterett krav om erstatningsansvar for styremedlemmer ved brudd på aksjeloven § 3-4. Håheller var den første saken på atten år hvor Høyesterett tok stilling til styremedlemmers erstatningsansvar.¹²⁵ I det etterfølgende året avsa Høyesterett en ny dom, HR-2017-2375-A (Ulvesund), hvor en underleverandør krevde erstatning overfor selskapets daglige leder.

Dommene har på ulike måter supplert reguleringen av styremedlemmers erstatningsansvar og praktiseringen av asl./asal. § 17-1, som i ettertid har vært oppe til behandling i Høyesterett og lagmannsrettene flere ganger.¹²⁶ Ansvarets karakter og omfang varierer riktignok fra de ulike sakene, men den videre analysen retter fokuset mot situasjoner hvor medkontrahentenes lidte tap springer ut av selskapets manglende evne til å oppfylle sine kontraktsrettslige forpliktelser som følge av det er eller nærmer seg insolvent. Ettersom avgjørelsene i Håheller og Ulvesund omhandler denne formen for erstatningsansvar overfor selskapets medkontrahenter, danner avgjørelsene et naturlig utgangspunkt for vurderingen av ansvars faktiske rekkevidde.

4.2.1 HR-2016-1440-A (Håheller)

Saken i HR-2016-1440-A gjaldt en utleiers krav på erstatning for økonomisk tap som følge av at medkontrahenten, Håheller Utvikling AS, var underfinansiert og ute av stand til å dekke selskapets løpende leieutgifter. Både flertallet og mindretallet fastslo at selskapet ikke hadde forsvarlig egenkapital, jf. asl. § 3-4.¹²⁷ Sakens springende punkt var hvorvidt det var uaktsomt

---

¹²³ Rt-1991-119 på side 123.

¹²⁴ Jf. avhandlingens punkt 1.2 vedrørende temaets aktualitet.

¹²⁵ Høyesterett hadde ikke behandlet styreansvar siden saken inntatt i Rt-1998-276.

¹²⁶ Eksempelvis HR-2021-967-A, HR-2022-1148-A, HR-2022-695-A og LA-2021-160545.

¹²⁷ HR-2016-1440-A avsnitt 63 og 87.

av selskapets enestyre, daglige leder og eneaksjonær å overdra leieavtalen til et aksjeselskap som ikke hadde tilstrekkelig egenkapital til å dekke selskapets løpende forpliktelser.

Høyesteretts flertall uttalte innledningsvis at det må presumeres å foreligge uaktsomhet ved overtredelse av «de plikter som objektivt sett gjelder for vedkommende».¹²⁸ Videre uttales det i relasjon til uaktsom underkapitalisering at spørsmålet beror på om det eksisterer grunnlag for et «realistisk håp» om at selskapet er i stand til å opparbeide seg den kapital som kreves for å dekke sine løpende forpliktelser.¹²⁹ Førstvoterende bekrefter således at hvorvidt styret må antas å ha hatt et «realistisk håp» er av betydning for aktsomhetsvurderingen. Denne vurderingen kan imidlertid være noe utfordrende, ettersom domstolene vil være varsomme med å overprøve selskapets egen vurdering av om kapitalgrunnlaget er forsvarlig.¹³⁰ På den annen side tilslutter førstvoterende seg til Knudsens rapport som fremholder at domstolene likevel kan overprøve styrets vurdering, dersom «selskapets vurdering av kapitalbehovet er klart uforsvarlig».¹³¹ Uttalelsene må tolkes i retning av at domstolene uansett har adgang til å vurdere om styrets angivelige *realistiske håp*, objektivt sett bygger på et forsvarlig grunnlag.

Flertallet i HR-2016-1440-A uttalte blant annet at styrets finansieringsplan var «lite gjennomarbeidet og håndfast», og at det var «helt uklart» hvordan Håheller Utvikling skulle finansiere de forpliktelser selskapet hadde pådratt seg overfor utleier. Ettersom avtalen ble overdratt til et selskap som ikke overholdte forsvarlighetskravet, og styret objektivt sett ikke kunne ha berettigede forventninger om å gjenopprette kravet til forsvarlig egenkapital innen rimelig tid, vektlegger flertallet at styret «burde ha skjønnet» at avtalen ville bli misligholdt. Følgelig forelå det brudd på plikten til forsvarlig egenkapital, samt ansvarsgrunnlag i form av uaktsomhet.¹³²

Av prinsipiell betydning kan det blant annet utledes av HR-2016-1440-A at objektive brudd på styrets plikter i utgangspunktet er erstatningsbetingende. Høyesterett forsterker også domstolens adgang til å foreta selvstendige vurderinger av hvorvidt styrets forsøk på å gjenopprette pliktbrudd har grunnlag i realistiske forhåpninger og berettigede forventninger. I denne forbindelse vil domstolene kunne gå nokså konkret til verks, til tross for domstolens

---

¹²⁸ HR-2016-1440-A avsnitt 41.

¹²⁹ HR-2016-1440-A avsnitt 49.

¹³⁰ Knudsen (2011) s. 95 og Andenæs (2016) s. 406.

¹³¹ HR-2016-1440-A avsnitt 46 med videre henvisning til Knudsen (2011) s. 95.

¹³² HR-2016-1440-A avsnitt 63, 81 og 82.

tilbakeholdenhet ved overprøving av styrets forretningsmessige skjønn. Den nærmere aktsomhetsvurderingen beror dermed på om det var uaktsomt av styremedlemmene å ha et realistisk håp eller berettigede forventninger om at forholdene vil bedres innen rimelig tid. Eksempelvis ble det i HR-2016-1440-A visst til at Håheller Utvikling AS forsøkte å tilføre selskapet friske midler, men at disse forsøkene ikke hadde grunnlag i avtalebindende tilsagn som objektivt sett kunne medføre berettigede forventninger om ny kapital.¹³³

4.2.2 HR-2017-2375-A (Ulvesund)

Dommen avsagt i HR-2017-2375-A gjaldt erstatningskrav fra selskapets underleverandør og medkontrahent overfor enkeltpersoner i ledelsen. Saken ble opprinnelig anlagt overfor daglig leder og enkelte styremedlemmer. Avgjørelsen omfatter likevel bare daglig leders ansvar, da styremedlemmene inngikk forlik under hovedforhandlingen i tingretten.¹³⁴ Erstatningskravet hadde utspring i konkursen til skipsverftet Blaalid AS som reparerte og ferdigstilte skip. I forbindelse med et prosjekt hvor tre båter skulle bygges, oppsto det problemer med hensyn til økonomien og økonomistyringen i de tre byggeprosjektene. Prosjekteringen ble således ferdigstilt på kreditors regning, og underleverandøren anførte at Blaalid AS forsømte sin kontraktsrettslige lojalitetsplikt ved å unnlate å informere om selskapets sviktende økonomi.

Slik premissene i HR-2017-2375-A er utformet, er den til tross for å bare omhandle daglig leders ansvar, av generell relevans for styremedlemmenes ansvar overfor selskapets medkontrahenter.¹³⁵ Innledningsvis fremhever førstvoterende at asl./asal. § 17-1 er en generell og skjønsmessig regel, hvor ansvarsspørsmålet «må løses ut fra en konkret vurdering av forholdene i det enkelte tilfellet».¹³⁶ Videre oppsummerer Høyesterett følgende om styrets interesseavveininger i aksjeselskaper som utsettes for økonomiske utfordringer:

«Ledelsen i aksjeselskap som kommer i økonomiske vanskeligheter settes lett under et krysspress: Hensynet til kreditorene kan tilsi at ledelsen kaster kortene for å avverge ytterligere tap. For aksjeeierne, ansatte, samarbeidspartnere, lokalsamfunnet og samfunnsøkonomien, vil det imidlertid kunne være om å gjøre at ledelsen kan fortsette å arbeide for å få bedriften over kneiken og sikre fortsatt drift. Løser det seg, vil dette også komme kreditorfelleskapet til gode».

---

¹³³ HR-2016-1440-A avsnitt 57-59.

¹³⁴ HR-2017-2375-A avsnitt 6.

¹³⁵ HR-2017-2375-A avsnitt 42 og Alteren (2022) s. 233.

¹³⁶ HR-2017-2375-A avsnitt 25.

Uttalelsen tas til inntekt for at kreditorhensynet står relativt sterkt på aksjeselskapsrettens område, men at det likevel eksisterer gode grunner for styret til å aktivt forsøke å sikre selskapet livets rett til tross for økonomiske utfordringer og fare for insolvens. For å kunne ivareta disse hensynene, og arbeide for å sikre fortsatt drift, må derimot ledelsen gis et visst spillerom med hensyn til hvilke tiltak som bør iverksettes. Det må således være rom for enkelte feilvurderinger i relasjon til ledelsens valg av tiltak.¹³⁷ På den ene siden vil en slik tilnærming være avgjørende for å gi styrets «spillerom» substans og reell betydning ved vurderingen av hvorvidt styret skal forsøke å redde virksomheten eller kaste kortene.

På den annen side kan ikke styrets forsøk på å bedre selskapets økonomiske utfordringer ubetinget være ansvarsbefriende, og handlefriheten vil i realiteten være meget begrenset.¹³⁸ Det fremholdes i HR-2017-2375-A at kravet til *forsvarlig handlemåte* må vurderes i lys av den utfordrende situasjonen styret befinner seg i, samt de vurderinger og veivalg det forventes at styret tar på bakgrunn av et forsvarlig beslutningsgrunnlag.¹³⁹ Ved vurderingen av hvorvidt selskapets daglige leder var erstatningsansvarlig for brudd på selskapets opplysningsplikt ved insolvens, fremheves det at opplysningsplikten må sees i lys av aktsomhetsnormen for styrets plikt til å begjære oppbud. Høyesterett uttaler videre at erstatningsansvar ved manglende varslings vedrørende insolvens likevel ikke bør inntre dersom ledelsen hadde et «*realistisk håp om å kunne redde selskapet fra konkurs, selskapets ledelse arbeidet aktivt og lojalt med dette for øyet og kastet kortene innen rimelig tid*»¹⁴⁰ (min kursivering).

Fastsettelsen av aktsomhetsnormen i relasjon til ledelsens ansvar ved kreditortap som følge av unnlatt varslings om selskapets sviktende økonomi, virker tilsynelatende å samsvare med den aktsomhetsnormen Høyesterett anvender i HR-2016-1440-A, jf. «*realistisk håp*».¹⁴¹ Hvorvidt styret kan anses for å ha hatt et *realistisk håp* beror derimot på objektive vurderinger av om ledelsens forhåpninger har grunnlag i forsvarlige vurderingsgrunnlag og handlingstiltak.

Et sentralt forhold ved HR-2017-2375-A er at Høyesterett i sine avsluttende betraktninger ser hen til aksjelovgivningens øvrige pliktregler. Retten påpeker blant annet at det i realiteten

---

¹³⁷ Alteren (2022) s. 232-233, LA-2018-31484, LB-2013-170795 og RG-2007-1625.

¹³⁸ Normann (1994) s. 502.

¹³⁹ HR-2017-2375-A avsnitt 38

¹⁴⁰ HR-2017-2375-A avsnitt 42.

¹⁴¹ Se HR-2016-1440-A avsnitt 49 og siste avsnitt i avhandlingens punkt 4.2.1.

aldri forelå noen redningsaksjon i Blaalid AS og at ledelsen for øvrig var uvitende om selskapets insolvens.¹⁴² Denne uvitenheten var et direkte resultat av mangelfulle regnskaps- og rapporteringsrutiner, og representerte en uforsvarlig forvaltning av selskapets interesser:

«As forsømmelser av sine plikter som daglig leder i så måte, satte i neste omgang ham og den øvrige ledelsen ute av stand til å forvalte selskapets interesser på en forsvarlig måte, og gjorde det i realiteten umulig for dem å ivareta hensynet til selskapets kreditorer i forbindelse med (...) insolvens».¹⁴³

Resonnementet bekrefter langt på vei at grensen for ansvar i insolvenstilfeller blir påvirket av hvorvidt selskapsforvaltningen som sådan er forsvarlig utøvet. Avgjørelsen gir følgelig bidrag til rekkevidden av styremedlemmers erstatningsansvar, og tas til inntekt for at videre drift ved insolvens ikke nødvendigvis medfører ansvar, men at det stilles strenge krav til aktsomhet. På den annen side vil selskapsledelsen ha et relativt vidt spillerom, så fremt avgjørelsene grunner på forsvarlige beslutningsgrunnlag og kravet til forsvarlig forvaltning er overholdt.

Videre må daglig leders plikter i medhold av asl./asal. § 614 fjerde ledd sees i lys av styrets tilsynsplikt overfor den daglige ledelsen, jf. asl./asal. § 6-13 første ledd. Styremedlemmenes ansvar for å føre tilstrekkelig tilsyn med den daglige ledelsen og selskapets virksomhet for øvrig, medfører en konkretisering av styrets kontrollansvar og grunnleggende ansvar for selskapsforvaltningen, jf. asl./asal. § 6-12.¹⁴⁴ Dette innebærer at det er styrets oppgave å forsikre seg om at den daglige ledelsen utfører sine plikter i henhold til lov og styreinstrukser.

Det vil videre være opp til det enkelte styremedlemmet å sørge for at styret fører tilstrekkelig tilsyn og kontroll med den daglige ledelsen.¹⁴⁵ Med grunnlag i Høyesteretts argumentasjon og resultat i HR-2017-2375-A er det nærliggende å anta at også styremedlemmene ville blitt ilagt erstatningsansvar overfor selskapets underleverandør og medkontrahent dersom Høyesterett hadde fått anledning til å ta stilling til søksmålet mot dem også.

---

¹⁴² HR-2017-2375-A avsnitt 43.

¹⁴³ HR-2017-2375-A avsnitt 44

¹⁴⁴ Andenæs (2016) s. 366 og Aarbakke m.fl. (2017) s. 517.

¹⁴⁵ Styret kan til enhver tid kreve en nærmere redegjørelse fra daglig leder vedrørende bestemte saker, se asl./asal. § 6-15 annet ledd. Videre har styret og det enkelte styremedlem rett til å iverksette interne undersøkelser dersom det er nødvendig for utførelsen av styrepliktene, jf. asl./asal. § 6-12 fjerde ledd.

4.3 Erstatningsansvarets rekkevidde i underrettspraksis

4.3.1 Innledning

I avhandlingens metodekapittel ble det vist til den begrensede rettskildemessige vekten til underrettspraksis. Videre ble det fremhevet at avgjørelsene fra lagmanns- og tingretter i relasjon til styremedlemmers erstatningsansvar, har betydning som illustrasjonsmateriale og bidrar til å synliggjøre ansvarets reelle og praktiske rekkevidde.¹⁴⁶ I det følgende foretas det en bredere analyse av relevant underrettspraksis i etterkant av HR-2016-1440-A (Håheller) og HR-2017-2375-A (Ulvesund). Hensikten er å identifisere hvilke vurderingsmomenter som gjør seg gjeldende, og i hvilken grad styremedlemmers handlinger og/eller unnlaterer kan medføre erstatningsansvar i de tilfeller hvor selskapet er eller nærmer seg insolvent.

Innledningsvis bemerkes det at forarbeidene presiserer at erstatningsbestemmelsen i asl./asal. § 17-1 første ledd tilsvarer den tidligere regelen i aksjeloven av 1976 §§ 15-1 og 15-2.¹⁴⁷ Forarbeidene tolkes dit hen at bestemmelsen ikke var tiltenkt noen realitetsendring, og at det ikke var lovgivers intensjon å skjerpe ansvaret ytterligere. På den annen side uttalte utvalget videre at styreansvaret – til tross for manglende endringer – vil være av større betydning som følge av at «styrets plikter på flere punkter er utvidet og presisert».¹⁴⁸ Forarbeidsuttalelsene trekker på denne bakgrunn i retning av at det var lovgivers intensjon å skjerpe ansvaret ved å fremheve risikoen for erstatningsansvar ved uforsvarlig utførelse av selskapsforvaltningen.¹⁴⁹

På den annen side har lovgiver vurdert og aktivt besluttet at ansvarsspørsmålet skal løses særskilt i det enkelte tilfellet.¹⁵⁰ Ettersom det var lovgivers vilje og intensjon å utforme generelle ansvarsregler med grunnlag i alminnelige erstatningsregler, har domstolene utvist forsiktighet ved å angi konkrete vurderingsmomenter i relasjon til aktsomhetsvurderingen.¹⁵¹

---

¹⁴⁶ Jf. avhandlingens punkt 1.3 vedrørende metodiske spørsmål.

¹⁴⁷ Ot.prp.nr. 23 (1996-1997) s. 179.

¹⁴⁸ NOU 1996: 3 s. 197.

¹⁴⁹ Det er fra flere hold hevdet at lovendringene rent faktisk medførte en skjerpelse av styreansvaret, se blant annet Bråthen (2022) s. 255, Perland (1999) s. 158, Aarbakke m.fl. (2017) s. 929 og Andenæs (2016) s. 648 som underbygger denne oppfatningen av rettstilstanden.

¹⁵⁰ Ot.prp.nr. 36 (1993-1994) s. 82. Se også HR-2017-2375-A avsnitt 25.

¹⁵¹ Se eksempelvis HR-2022-2484-A avsnitt 43 og HR-2017-2375-A avsnitt 25.

Det faktum at ansvarsvurderingen ikke bygger på klare og konkrete vurderingsmomenter, er også tilfellet for erstatningsansvar som følge av styremedlemmers skadevoldende handlinger og/eller unnlater i insolvenstilfeller. HR-2016-1440-A og HR-2017-2375-A omhandler ulike forhold ved styreansvaret. Felles for avgjørelsene er at begge knytter seg til tilfeller hvor selskapets medkontrahenter lider tap som følge av manglende evne til å oppfylle sine kontraktsforpliktelser. Videre ble begge selskapene driftet videre til tross for at insolvens var til stede. Høyesterett viser i begge tilfellene til kravet om «realistisk håp», slik at dette synes å være et grunnleggende utgangspunkt for ansvarsvurderingen i denne typen styreansvarssaker.

Styremedlemmers erstatningsbetingende handlinger og/eller unnlater overfor selskapets medkontrahenter når selskapet er eller nærmer seg insolvent, kan konstateres på flere ulike grunnlag. Ansvarssakene knytter seg på generelt grunnlag til styrets forvaltnings-, - tilsyns- og kontrollfunksjoner, samt det presiserende kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet.¹⁵² De rettslige utgangspunktene knytter seg således til henholdsvis asl./asal. §§ 6-12, 6-13, 3-4, 3-5 og kkl. § 61, og det nærmere omfanget av styrets ansvar for å holde seg orientert, vil således bero på omstendighetene i virksomheten. Videre taler kreditorhensyn i retning av at kravene skjerpes ytterligere under vanskelige situasjoner hvor selskapet taper kapital.¹⁵³

4.3.2 Realistiske forhåpninger om å unngå konkurs

Når selskapet opplever finansielle kriser er det styrets plikt å handle.¹⁵⁴ Ved insolvens skal styret som hovedregel begjære oppbud, jf. asl./asal. § 6-18, jf. § 3-5, jf. § 6-12.¹⁵⁵ Likevel må det anses å være av tradisjonell lære at styret har et visst spillerom til å videreføre driften til tross for at selskapet er insolvent. Dette forutsetter imidlertid at det foreligger et realistisk håp om å gjøre selskapet solvent.¹⁵⁶ Kravet om styrets realistiske forhåpninger representerer et grunnleggende utgangspunkt for hvorvidt styremedlemmenes aktsomhetsnorm er forsømt, herunder om deres handlinger og/eller unnlater er å anse som erstatningsbetingende.

---

¹⁵² Aarbakke m.fl. (2017) s. 929 og Bråthen (2022) s. 256.

¹⁵³ NOU 1996: 3 s. 137.

¹⁵⁴ Handleplikten omfang påvirkes naturligvis av hvorvidt selskaper *er* eller *nærmer* seg insolvent.

¹⁵⁵ Aksjelovgivningen inneholder ingen uttrykkelig oppbudspflicht overfor styret, men kompetansen fremgår forutsetningsvis av asl./asal. § 6-18, jf. § 6-12. Plikten til å begjære oppbud kan som nevnt være erstatningssanksjonerende eller straffesanksjonerende, jf. asl./asal. § 17-1 og strl. § 407.

¹⁵⁶ Normann (1994) s. 496, Dahlum (2021) s. 50-51 og Aarbakke m.fl. (2017) s. 185.

Kravet om at styret og dets medlemmer må ha et realistisk håp om å redde selskapet, ble først oppstilt i Rt-1991-119. Under ansvarsvurderingen ble det avgjørende vektlagt at styret hadde et «ikke urealistiske håp» om at reisen ville gi overskudd til å snu den økonomiske trenden, og i det minste «hadde man håp om å unngå tap».¹⁵⁷ I HR-2016-1440-A mente Høyesterett på den annen side at det var ansvarsbetingende å pådra selskapet forpliktelser hvor det ikke var realistiske muligheter for å oppfylle sine kontraktsrettslige forpliktelser overfor utleieren.¹⁵⁸

Praktiseringen av styremedlemmers erstatningsansvar i relasjon til insolvens, trekker i retning av at realistiske forhåpninger og berettigede forventninger om å unngå konkurs, isolert sett *kan* være ansvarsfrifinnende.¹⁵⁹ Hvorvidt et slikt realistisk håp foreligger, vil naturligvis variere i de ulike tilfellene. Kravet er således skjønnspreget og relativt. Underrettspraksis gjenspeiler at domstolene går nokså konkret til verks, og sentralt er det om styrets forhåpninger om å unngå konkurs grunner på forsvarlige beslutningsgrunnlag og konkrete handlingstiltak som objektivt sett fremstår som egnet til å forhindre konkurs. At styret bygger på generelle antagelser eller håp vil derimot *ikke* være tilstrekkelig for å unngå personlig ansvar for styremedlemmene.¹⁶⁰

Ved å analysere underrettspraksis vedrørende styremedlemmers erstatningsansvar overfor selskapets medkontrahenter i insolvenstilfeller, synliggjøres for det første at kravet til realistiske forhåpninger om konkursunngåelse er av fremtredende betydning. I det følgende vil det kort illustreres at dette vurderingsmomentet danner utgangspunktet for vurderingen av ansvar, for deretter å dypere analysere hva som gir grunnlag for realistiske forhåpninger.

I dommen inntatt i Hålogaland lagmannsrett, LH-2021-24973, ble daglig leder og enestyret i Honningsvåg Maskinstasjon AS saksøkt av Odd Mathisen AS. I motsetning til lignende ansvarssaker, ble det personlige erstatningskravet fremmet til tross for at selskapet ikke var konkurs. Det økonomiske tapet var likevel en konsekvens av insolvens, og da Odd Mathisen AS ble klar over at medkontrahenten, Honningsvåg Maskinstasjon AS, ikke var i stand til å gjøre opp for seg, ble kravet rettet mot selskapets hovedaksjonær, daglige leder og enestyre.

---

¹⁵⁷ Rt-1991-199 s. 127.

¹⁵⁸ HR-2016-1440-A avsnitt 49 og 61-63.

¹⁵⁹ HR-2016-1440-A, Rt-1975-198, Rt-1991-119, LG-2021-21824-3 og LA-2017-51518.

¹⁶⁰ Normann (1994) s. 500 og Alteren (2022) s. 234 med videre henvisninger til rettspraksis.

Odd Mathisen AS gjorde gjeldende fem ulike forhold som hver for seg og samlet sett talte for at vilkåret om ansvarsgrunnlag var til stede.¹⁶¹ Samtlige forhold relaterte seg til manglende oppfølging og håndtering av svak økonomi. Saksøkte anførte på den annen side at fremtidige overskudd og kontrakter medførte berettigede forventninger om bedring innen rimelig tid, og at det på denne bakgrunn ikke var grunnlag for å begjære oppbud.¹⁶² Saksøkte mente med andre ord at selskapet hadde realistiske forhåpninger om at selskapet ville innfri sine forpliktelser, slik at de ikke kunne anses for å ha drevet ansvarsbetingende på kreditors regning.

Til spørsmålet om ansvarsgrunnlag foreligger, tok retten utgangspunkt i selskapsøkonomien ved tidspunktet for avtaleinngåelsen. På bakgrunn av revisors vurderinger fant retten det for overveiende sannsynlig at Honningsvåg Maskinstasjon AS var insolvent ved inngangen til 2017, altså *før* avtaleinngåelsen med Odd Mathisen AS. Hvorvidt beslutningen om å likevel inngå nye avtaler var ansvarsbetingende, berodde blant annet på om det fantes realistiske forhåpninger om at selskapet kunne innfri sine forpliktelser og forhindre selskapets konkurs.

Med utgangspunktene fra Høyesterett føringer i Rt-1991-119 og HR-2016-1440-A, innledet lagmannsretten med å fremheve domstolenes tilbakeholdenhet ved overprøving av styrets forretningsmessige skjønn. Videre konstaterte retten at den videre drift av selskapet, til tross for økonomiske vanskeligheter, hadde hatt skade til følge med hensyn til Odd Mathisen AS. Til tross for domstolenes begrensede prøveadgang var det etter lagmannsrettens oppfatning urealistisk å forvente at Honningsvåg Maskinstasjon AS ville oppnå overskudd i forbindelse med tidligere kontrakter. For det første fremgikk det av årsberetningen at overskuddet fra kontrakten ville utgjøre kr. 1 000 000 – 2 000 000, mens det utestående kravet overfor Odd Mathisen AS utgjorde i overkant av kr. 3 000 000. I tillegg viste årsberetningen at selskapet hadde et driftsunderskudd på kr. 2 100 000, samt negativt årsresultat på kr. 3 100 000.¹⁶³

Samlet sett talte sakens forhold i retning av at styret i Honningsvåg Maskinpark AS verken hadde realistiske forhåpninger om å kunne innfri sine avtalerettslige forpliktelser overfor Odd Mathisen AS eller å unngå konkurs. Lagmannsretten påpeker for det første at det ikke var sannsynlig at tidligere kontrakter ville generere tilstrekkelig overskudd til å dekke selskapets forpliktelser. Retten uttaler i den anledning at det var en «urealistisk og uforsvarlig vurdering

---

¹⁶¹ LH-2021-24973 s. 8.

¹⁶² LH-2021-24973 s. 4.

¹⁶³ LH-2021-24973 s. 11.

at kontrakten alene skulle være tilstrekkelig til å gjøre opp i rett tid overfor Odd Mathisen AS». ¹⁶⁴ Saksøkte kunne på denne bakgrunn ikke høres med at selskapet hadde et realistisk håp om å innfri sine selskapsforpliktelser på dette grunnlag.

For det annet kunne ikke styrets realistiske forventinger ha grunnlag i troen på nye prosjekter. Det angivelige prosjektet var blant annet utsatt i flere år, og det fantes ingen holdepunkter for *når* prosjektet ville bli en realitet. Styret hadde videre ingen sikkerhet for at selskapet ville bli valgt som leverandør for prosjektet, og kunne verken vise til avtale eller intensjonsavtale. ¹⁶⁵ På denne bakgrunn hadde styret handlet erstatningsbetingende ved å videreføre driften uten realistiske forhåpninger om bedring innen rimelig tid, jf. asl. § 17-1. Vurderingen i LH-2021-24973 synes videre å samsvare med tidligere praksis, blant annet LB-2013-170795, hvor lagmannsretten uttalte at «generelt håp om fremtidig kapitaltilførsel som ikke er forankret i løfter, avtaler, og som heller ikke er nedfelt i handlingsplaner eller liknende, kan ikke være nok til å oppfylle styrets handleplikt». ¹⁶⁶

Dette var også tilfellet i LF-2020-97223 hvor styremedlemmene i Legacy Gym AS ble holdt erstatningsansvarlige overfor selskapets medkontrahent. I forbindelse med flytting til nye lokaler, ble Krystian Bygg og Rehabilitering AS engasjert til oppussingsarbeid. Legacy Gym AS hadde fra tidligere gått med betydelige underskudd og selskapet overholdt ikke kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet, jf. asl. § 3-4. Spørsmålet for lagmannsretten var hvorvidt avtaleinngåelsen likevel kunne anses som forsvarlig, og *ikke* erstatningsbetingende som følge av styrets påberopte berettigede forventinger om at situasjonen ville bedre seg innen rimelig tid. ¹⁶⁷ For retten ble det avgjørende vektlagt at medlemstallet måtte øke betydelig, og at det ikke fantes tilstrekkelige holdepunkter for at dette var realistisk. Videre ble det påpekt at Legacy Gym AS var avhengig av frisk kapital for å kunne oppfylle sine kontraktsforpliktelser innen forfall, men at det ikke var foretatt noen realistiske forsøk på å oppnå dette. Styrets beslutning om å engasjere Krystian Bygg og Rehabilitering AS representerte således en uforsvarlig og ansvarsbetingende handling.

---

¹⁶⁴ LH-2021-24973 s. 11.

¹⁶⁵ LH-2021-24973 s. 11.

¹⁶⁶ LB-2013-170795 s. 9.

¹⁶⁷ LF-2020-97223 s. 7.

På den annen side vil styremedlemmer kunne vinne frem med at deres handlinger og/eller unnlaterer ikke er erstatningsbetingende dersom det påståtte realistiske håpet har forankring i konkrete forhold. I HR-2016-1440-A ble det avgjørende at det var «helt uklart» hvordan styret skulle forbedre kapitalgrunnlaget og være i stand til å innfri sine løpende forpliktelser i henhold til leieavtalen.¹⁶⁸ Hvis styret derimot grunner sine forhåpninger på forsvarlige og konkrete forhold, vil terskelen for å konstatere ansvarsgrunnlag være strengere. Videre er det bare de «klart uforsvarlige» vurderinger av kapitalbehovet som vil være ansvarsbetinget.¹⁶⁹

Illustrerende er LG-2021-40805 hvor daglig leder og styreleder ble frifunnet som følge av manglende ansvarsgrunnlag. Saken gjaldt en selskapsleverandørs utestående krav mot et konkursrammet reisebyrå. Kravet ble deretter fremmet personlig mot ektefellene i Scandi Travel AS, som var henholdsvis daglig leder og styreleder i selskapet. Sakens springende punkt var om selskapet *skulle* ha begjært oppbud, herunder om det var erstatningsbetingende å fortsette driften i etterkant av tidspunktet for insolvens.¹⁷⁰ Fra saksøkers side ble det anført at styrets beslutning om videre drift var uaktsomt skadevoldende, ettersom Scandi Travel AS var underkapitalisert og ikke overholdt kravene i aksjeloven §§ 3-4 og 3-5. Styrets opptreden representerte således en erstatningsbetingende unnløstelse i aksjelovgivningens forstand.

Med hensyn til spørsmålet om ansvarsgrunnlag uttalte lagmannsretten at dette beror på om det i forkant av den kommende sesongen var «grunnlag for et realistisk håp» om at selskapet kunne reise den nødvendige kapital for å dekke sine avtalerettslige forpliktelser, og om det var «realistisk håp om å kunne redde selskapet fra konkurs».¹⁷¹ Bevisførselen viste til at styrets håp baserte seg på gode prognoser med hensyn til reisende passasjerer. Følgelig hadde Scandi Travel AS, sammenlignet med foregående sesong, grunn til å regne med firedoblet inntekt med hensyn til billettinntekter. Den gode prognosen hadde grunnlag i kundenettverket som ble etablert det tidligere året, samt kunnskap om større etterspørsel i området. Videre var det forventet at større satsning på kioskdirift ville øke selskapets inntekter ytterligere.

---

¹⁶⁸ HR-2016-1440-A avsnitt 62.

¹⁶⁹ Knudsen (2011) s. 95.

¹⁷⁰ LG-2021-40805 s. 10.

¹⁷¹ LG-2021-40805 s. 10.

Bevisførselen synliggjorde at styrets *realistiske forhåpninger* var forankret i konkrete forhold som objektivt sett var egnet til å bedre selskapets kapitalgrunnlag. Lagmannsretten fremhevet blant annet at prognosene var «forsvarlig og realistisk», slik at det i forkant av sesongen var et realistisk håp om at Scandi Travel AS kunne bli i stand til å dekke sine forpliktelser innen rimelig tid.¹⁷² I motsetning til tilfellet i HR-2016-1440-A kunne ledelsen i Scandi Travel AS peke til konkrete forhold som medførte et realistisk håp om å unngå konkurs. Det var med andre ord ikke helt uklart *hvordan* selskapet skulle få inn tilstrekkelige midler til å dekke sine avtalerettslige forpliktelser. Scandi Travel hadde på denne bakgrunn ingen plikt til å begjære oppbud, og videre drift var således ikke personlig ansvarsbetingende for selskapsledelsen.

Av de gjennomgatte avgjørelsene er det gjennomgående at kravet om realistiske forhåpninger er skjønnspreget, og at det vil være ulike forhold som gjør seg gjeldende i den konkrete saken. Ifølge Perland skal det «nokså mye til for at styremedlemmer blir holdt erstatningsansvarlig for å ha vurdert egenkapitalsituasjonen feil så lenge de faktisk har gjort en rimelig vurdering av spørsmålet basert på et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag».¹⁷³ En slik terskel synes også å praktiseres med hensyn til spørsmålet om hvorvidt selskapsledelsen kan anses for å ha hatt realistiske forhåpninger om å redde selskapet fra konkurs.¹⁷⁴ Styret har således, i kraft av det forretningsmessige skjønn, et visst rom for feilvurderinger uten å havne i personlig ansvar.

4.3.3 Egnede tiltak og handlinger

Plikten til å iverksette tiltak og handlinger aktualiseres, som tidligere vist til, når selskapets egenkapital og likviditet ikke lengre er å anse som forsvarlig, jf. asl./asal. § 3-5, jf. § 3-4.¹⁷⁵ Handleplikten i medhold av asl./asal. § 3-5 inntreffer på et tidligere tidspunkt enn plikten til å begjære oppbud, og har som formål å forhindre en oppbudssituasjon.¹⁷⁶ Plikten til å handle vedvarer frem til styret eventuelt lykkes med å gjenopprette et forsvarlig kapitalgrunnlag eller konkluderer med at selskapet ikke lengre har livets rett, og således må begjære oppbud.

---

¹⁷² LG-2021-40805 s. 10.

¹⁷³ Perland (2013) s. 26. Uttalelsen knytter seg til aksjeloven § 3-4.

¹⁷⁴ Se eksempelvis Rt-1991-119, Rt-1975-198, HR-2016-1440-A, LH-2021-24973, LF-2020-97223, LG-2021-40805, LB-2013-170795 og RG-2007-1625.

¹⁷⁵ Se avhandlingens punkt 2.2.3 vedrørende forsvarlighetskravet og handleplikten.

¹⁷⁶ NOU 1996: 3 s. 146.

Med hensyn til styremedlemmers erstatningsbetingende atferd i relasjon til kreditortap når selskapet er eller nærmer seg insolvent, vil styrets tiltak og handlinger være av betydning for ansvarsspørsmålet. På den ene siden kan hensiktsmessige tiltak medføre frifinnelse fra ansvar, til tross for at videre drift hadde tap til følge for enkelte kontraktsparter. På den annen side har det formodningen mot seg at tiltak isolert sett, herunder uten substans og egnethet til å sikre videreføring av selskapet, kan lede til ansvarsfritak.¹⁷⁷ Praksis taler dermed for at styrets tiltak og handlinger rent objektivt må være *egnet* til å redde det aktuelle selskapet i saken.¹⁷⁸

At styrets tiltak og handlinger skal være «egnet» må sees i sammenheng med kravet til «realistisk håp» om å sikre selskapet videre levedyktighet og unngå konkurs.¹⁷⁹ Følgelig er tiltakenes primære funksjon å danne grunnlag for et realistisk håp og berettiget forventning om fortsatt drift. Plikten til å agere er riktignok ingen resultatforpliktelse, men medfører en plikt for det enkelte styremedlemmet til å behandle og iverksette nødvendige og egnede tiltak for å gjenopprette et forsvarlig kapitalgrunnlag.¹⁸⁰ Dersom tiltakene var egnet til å gi styret et realistisk håp om å unngå konkurs vil det, uavhengig av hvorvidt selskapet gikk konkurs, være et tungtveiende moment som taler imot personlig ansvar for styremedlemmene.

Saken inntatt i LH-2021-126623 gjaldt et ektepars erstatningsansvar som følge av deres roller som henholdsvis daglig leder, styremedlem og styreleder i et entreprenørselskap. Forut for selskapets konkurs, ble det inngått kontrakt med en byggherre om oppføring av fritidsbolig. Konkurs inntraff imidlertid før overtakelse, og byggherren engasjerte deretter Saltdalsbygg Nord AS for ferdigstillelse av boligen. Byggeprosjektet ble på denne bakgrunn dyrere, og byggherren krevde dette beløpet erstattet av ektefellene, jf. asl. § 17-1.¹⁸¹

Lagmannsretten kunne tidlig konstatere at det forelå brudd på kravet til forsvarlig egenkapital lenge før selskapet ble klart insolvent. Videre fremheves det på generelt grunnlag at selskaper med få kunder, men hvor den enkelte kunden genererer betydelig omsetning, må inneha et kapitalgrunnlag som er egnet til å takle både tapsprosjekter, misligholdte betalinger og uforutsette kostnader. Saksøktes selskap representerte et slikt selskap, og dette forutsatte

---

¹⁷⁷ Alteren (2022) s. 237 og Andenæs (2016) s. 409.

¹⁷⁸ Se blant annet LF-2019-145682, LH-2021-126623, LH-2021-24973 og LE-2009-97686.

¹⁷⁹ Jf. avhandlingens punkt 4.3.2 vedrørende kravet om realistiske forhåpninger om å unngå konkurs.

¹⁸⁰ TBERG-2015-69325 s. 26-27.

¹⁸¹ LH-2021-126623 s. 3.

større egenkapital. Etter gjennomgang av driftsresultatene finner lagmannsretten det klart at «situasjonen utløste en handleplikt for styret – enten i form av å begjære oppbud eller ved å fremskaffe egenkapital». Styreprotokollene visste imidlertid at ekteparet, til tross for deres selskapsrettslige handleplikt, fokuserte på fakturering og fremdrift fremfor å skaffe kapital.

Slik retten anså håndteringen, valgte styret å fortsette driften «på samme kurs som ledet til de økonomiske problemene».¹⁸² Ekteparet gjorde gjeldende at selskapets pågående prosjekter og ordresreserve ville være tilstrekkelig for å gjenopprette et forsvarlig kapitalgrunnlag, men retten fant det ikke sannsynlig at styret rent faktisk kunne ha realistiske forhåpninger om å bedre de økonomiske problemene. De måtte med andre ord iverksette tiltak som muliggjorde det å gjenopprette kravet til forsvarlig egenkapital. At styret behandlet saken og identifiserte problemet, kan ikke i seg selv være tilstrekkelig dersom ingen egnede handlinger settes i verk innen rimelig tid. I LH-2021-126623 ble det derfor ansett ansvarsbetingende at styret hadde kjennskap til den økonomiske situasjonen, men likevel ikke foretok aktive og lojale forsøk på å redde selskapet eller hindre eventuelle kreditortap. Det var bare et spørsmål om tid før konkurs ville inntreffe, og styrets passive opptreden ble karakterisert som ansvarsbetingende.

I den tidligere gjennomgatte dommen, LH-2021-24973, ble det konstatert at saksøkte *ikke* kunne høres med at selskapet hadde realistiske forhåpninger om å oppfylle sine forpliktelser. Lagmannsretten gikk konkret til verks og vurderingen av hvorvidt det fantes realistisk håp berodde på om tiltakene var egnet til å gi et slikt grunnlag. Med hensyn til videreføring av virksomheten når selskapet er insolvent, fremheves det at fortsatt drift «uten noen form for omlegging eller rasjonalisering, kan ikke anses som tiltak i denne sammenheng».¹⁸³ En slik forståelse samsvarer godt med forarbeidene til tidligere aksjelov av 1976 som fremholder at forslag om å drive virksomheten som tidligere, ikke representerer tilstrekkelige tiltak.¹⁸⁴

Hvorvidt styrets tiltak og handlinger kan trekke i retning av ansvarsfrifinnelse, må følgelig vurderes på bakgrunn av om tiltakene kan karakteriseres som egnet til å generere realistiske forhåpninger om bedring innen rimelig tid. For ledelsen i Honningsvåg Maskinstasjon AS vedkommende, forelå det etter rettens syn, ingen slike tiltak som ga grunnlag for realistisk håp om verken innfrielse av selskapsforpliktelser eller konkursunngåelse. Å videreføre driften

---

¹⁸² LH-2021-126623 s. 7.

¹⁸³ LH-2021-24973 s. 10.

¹⁸⁴ Ot.prp.nr. 4 (1995-1996) s. 34.

uten endringer kan vanskelig sies å være egnet til å gi ledelsen realistiske forhåpninger, når det er nettopp denne driftsformen som har brakt selskapet til økonomiske utfordringer.

Med henblikk til andre ansvarstilfeller er det nokså nærliggende å anta at fortsatt drift som tidligere, vil medføre erstatningsansvar. I enkelte tilfeller ilegges styremedlemmer ansvar til tross for aktivt og lojalt styrearbeid med sikte på redde selskapet fra konkurs. Illustrerende er saken inntatt i LG-2007-1625 hvor virksomheten ble videreført til tross for store underskudd og tapt aksjekapital. Styret forsøkte aktivt og lojalt å iverksette tiltak for å unngå konkurs, men retten fant det likevel ansvarsbetingende at tiltakene ikke var særlig egnet. Tungtveiende var det at styret ikke kunne redegjøre for hvilke tiltak de hadde foretatt seg foruten å arbeide for høyere omsetning og lavere utgiftsposter. Dette ble på den ene siden ansett å være tiltak som kunne tale for ansvarsfrifinnelse, herunder at styret arbeidet aktivt og lojalt for å redde selskapet. På den annen side var det nokså åpenbart at selskapet var avhengig av frisk kapital, og at styret *måtte* eller *burde* ha innsett dette.¹⁸⁵ Det faktum at tiltakene rent faktisk ikke var egnet for å unngå konkurs, ble derfor avgjørende med hensyn til styremedlemmenes ansvar.

Det kan reises spørsmåltegn til hvorvidt det i praksis eksisterer egnede tiltak som gir grunnlag for realistisk håp om konkursunngåelse, og som dermed er ansvarsfrifinnende. Bekreftende er tilfellet i LF-2019-145682 og TSUMO-2019-23444 som omhandler frifinnelse av styreleders erstatningsansvar overfor selskapets medkontrahent. Ettersom lagmannsretten slutter seg til tingrettens konkrete ansvarsvurderinger, vil avgjørelsene analyseres i lys av hverandre.¹⁸⁶

Saken i LF-2019-145682 og TSUMO-2019-23444 omhandler Enerbygg AS og TC Maskin AS hvor det ble inngått en underentreprisekontrakt om utførelse av grunnarbeid. TC Maskin AS fakturerte forløpende, men ble som følge av konkurs i Enerbygg AS påført økonomisk tap.¹⁸⁷ Fra saksøker ble det blant annet anført at verken selskapet eller dets tillitspersoner overholdte de krav som oppstilles til tiltak, handlinger og opplysningsplikt overfor kreditor. På den annen side mente saksøkte at selskapet iverksatte en rekke tiltak, og at selskapet hadde et realistisk håp om å dekke sine forpliktelser innen rimelig tid overfor TC Maskin AS.

---

¹⁸⁵ LG-2007-1625 s. 7.

¹⁸⁶ LF-2019-145682 og TSUMO-2019-23444. Det bemerkes at saken også ble anket videre til Høyesterett, men at denne ikke ble tillatt fremmet, se HR-2021-780-U.

¹⁸⁷ LF-2019-145682 s. 3 og TSUMO-2019-23444 s. 3.

Revisors gjennomgang av selskapet avdekket at Enerbygg AS var insolvent ved utgangen av 2016, og at det forelå betydelige underskudd i 2014, 2015 og 2016. Selskapet valgte likevel å engasjere TC Maskin AS i 2017.¹⁸⁸ Det første domstolene vektlegger er betydningen av et konserninternt likviditetslån på kr. 4 400 000 som ble brukt til å betale kortsiktig gjeld. Lånet medførte, slik retten betegner det, en bedring i selskapets likviditet og nytt spillerom. Lånet var videre gitt uten sikkerhet, slik at lagmannsretten tilsluttet seg tingrettens vurdering om at lånet var å anse som ansvarlig lånekapital, slik at lånet kunne medregnes i spørsmålet om underkapitalisering.¹⁸⁹ Lånet var således et egnet tiltak for fortsatt drift og medførte et realistisk håp om videreføring av driften til tross for underskudd de foregående årene.

Ved den konkrete vurderingen av de øvrige tiltak og handlinger viser lagmannsretten til tingrettens vurderinger og konklusjoner. Tingretten fremhever for det første at styret i TC Maskin AS var i stand til å identifisere bakgrunnen for underskuddet, og at årsberetningen kunne vise til at dette hadde sammenheng med omstillingsprosessen etter store tap med hensyn til tidligere kontrakter. Styret hadde imidlertid iverksatt konkrete tiltak for å hindre liknende tap i fremtiden.¹⁹⁰ Det var med andre ord ikke et tilfelle hvor styret valgte å fortsette driften av virksomheten uten å foreta endringstiltak eller omlegging eller rasjonalisering.

Styret hadde videre oppdaget at de økonomiske tapene hadde sitt utspring i kontrakter som var for lavt priset. Konkret var feilprisingen knyttet til mangelfulle rutiner i relasjon til fastsettelse av pris, feilvurderinger av grunnarbeider og oppdragenes omfang som sådan, og manglende dokumentasjon av det nærmere innholdet i kontraktene.¹⁹¹ I tillegg hadde styret avdekket enkelte forhold som resulterte i at daglig leders tillit var svekket. Selskapets daglige leder ble således utskiftet, noe lagmannsretten vektla tungt i ansvarsfrifinnende retning.

Slik retten vurderte sakens forhold kunne det argumenteres for at styret ikke hadde overholdt sin forvaltnings- og tilsynsplikt på tilstrekkelig måte, jf. asl. §§ 6-12 og 6-13. På den annen side hadde styret fulgt situasjonen, identifisert problemene, gjennomført hyppige styremøter og truffet konkrete tiltak for å sikre økt lønnsomhet med hensyn til kontraktene. Forholdene ga dermed uttrykk for aktivt, samvittighetsfullt og lojalt styrearbeid hvor selskapsinteressene

---

¹⁸⁸ LF-2019-145682 s. 3 og 8-9 og TSUMO-2019-23444 s. 7

¹⁸⁹ LF-2019-145682 s. 9 og TSUMO-2019-23444 s. 8.

¹⁹⁰ LF-2019-145682 s. 10 og TSUMO-2019-23444 s. 10.

¹⁹¹ LF-2019-145682 s. 10 og TSUMO-2019-23444 s. 10.

ble ivaretatt. Vedrørende styrets håndtering og beslutning om å videreføre driften til tross for selskapets insolvens, påpekte lagmannsretten at det forelå «realistisk håp om å redde selskapet fra konkurs», og at selskapsledelsen «arbeidet aktivt og lojalt med sikte på dette, (...) og kastet kortene innen rimelig tid ved å begjøre oppbud».¹⁹² Resultatet viser at bevisførselen, på lik linje som i LG-2021-40805, trakk i ansvarsfrifinnende retning ettersom selskapsledelsen kunne vise til konkrete forhold som ga grunnlag for et realistisk håp om å unngå konkurs.¹⁹³

Avgjørelsene i LH-2019-145682 og TSUMO-2019-23444 illustrerer at styrets beslutning om å videreføre driften ved insolvens, ikke nødvendigvis fører til personlig erstatningsansvar. Tvert imot underbygger avgjørelsene ideen om at styret skal ha et visst spillerom for å redde selskapet fra konkurs, men at det stilles strenge krav til styremedlemmers aktsomhet for å unngå skade på andre interesser. Et grunnleggende krav er imidlertid at styrets tiltak og handlinger må være egnet til å gi realistiske forhåpninger om å redusere tap eller unngå konkurs.¹⁹⁴ Å fortsette som tidligere uten endringer vil normalt være ansvarsbetingende. Dersom styret, på bakgrunn av gode forvaltnings- og tilsynsrutiner, er i stand til å avdekke hvor de økonomiske problemene stammer fra, treffer nødvendige tiltak som er egnet til å redusere tap eller unngå konkurs, vil det tale imot personlig ansvarliggjøring.

4.3.4 Betydningen av forsvarlig forvaltning

I forlengelsen av at styrets tiltak og handlinger må være egnet til å gi styret realistisk håp om å redusere tap eller unngå konkurs, viser rettspraksis at slike tiltak må iverksettes på bakgrunn av forsvarlige beslutningsgrunnlag. For at styret skal være i stand til å treffe egnede tiltak må styret etterleve sin forvaltnings- og tilsynsplikt, herunder at selskapet som sådan må være forsvarlig forvaltet. Det har formodningen mot seg at styret vil være i stand til å iverksette tilstrekkelige tiltak dersom selskapet *ikke* er forsvarlig forvaltet. I det følgende vil analysene av underrettspraksis belyse at dette vurderingsmomentet, særlig i etterkant av Høyesteretts argumentasjon og resultat i HR-2017-2375-A, er av betydning for aktsomhetsvurderingen.

Styrebeslutninger om å videreføre virksomheten ved insolvens, tvinger ledelsen til å foreta en rekke vurderinger og avgjørelser. Et praktisk og grunnleggende utgangspunkt er at styrets

---

¹⁹² LF-2019-145682 s. 10.

¹⁹³ Jf. avhandlingens punkt 4.3.2 s. 35-36.

¹⁹⁴ Fremgår forutsetningsvis blant annet av avgjørelsene inntatt i LH-2021-24973, LH-2021-126623, LF-2019, 145682, LG-2007-1625, LG-2021-21824-3, TBERG-2015-69325 og LG-2019-52883.

helhetlige håndtering må fremstå som *forsvarlig* og være i tråd med selskapsinteressene. Ettersom styreansvar bygger på et culpaansvar, vil håndteringen av de øvrige styreplikter og kravet om forsvarlig forvaltning være relevante forhold å se hen til. I likhet med culpanormen opereres det i utgangspunktet med objektive normer. Følgelig forutsettes det at det enkelte styremedlemmet (1) har den nødvendige kompetanse og opptrer i tråd med de forventinger som stilles til styremedlemmer i selskaper av tilsvarende størrelse, og (2) innehar den kunnskap han ville hatt dersom alle styreplikter ble etterlevd på tilfredsstillende måte.¹⁹⁵

Illustrerende er dommen inntatt i LB-2020-182113 hvor tre styremedlemmer ble holdt erstatningsansvarlige for selskapets manglende kontraktsoppfyllelse. Kort tid etter selskapets konkurs ble styremedlemmene saksøkt med påstand om uaktsom og erstatningsbetingende opptreden overfor selskapets kontraktspart. Den nærmere opptreden hadde grunnlag i en tvist om makeskifte for tomtearealer ved utbygging av tomt. Styremedlemmene hadde blant annet nektet å etterleve selskapets avtalerettslige forpliktelser, unnlatt å avklare hvilke forpliktelser selskapet hadde overfor medkontrahenten, i tillegg til å opptre passivt og klanderverdig.

Ved klarleggingen av de rettslige utgangspunktene fremhever lagmannsretten innledningsvis at kravet til styremedlemmenes aktsomhet skjerpes ved svak selskapsøkonomi. Videre viser retten til styrets forvaltnings- og tilsynsplikt i medhold av aksjeloven §§ 6-12 og 6-13, og at dette vil være av betydning for ansvarsspørsmålet. Med hensyn til forvaltningsplikten uttales det at bestemmelsen innebærer «*et generelt krav om at styrets forretningsmessige avgjørelser og forvaltning av selskapet må være forsvarlig*» og at kravet til forsvarlighet er «*generelt forutsatt i ansvarsbestemmelsene i aksjelovene*». ¹⁹⁶ (mine kursiveringer).

I forbindelse med tilsynsplikten henviser retten til Perland som karakteriserer tilsynsplikten som en «*plikt til å utvise aktiv handling i form av å holde seg orientert om og påse kontroll med selskapets virksomhet*» og at dette representerer «*den viktigste hjemmelen for å pålegge ansvar for passive styremedlemmer*». ¹⁹⁷ (mine kursiveringer). Rettens fremgangsmåte underbygger at ledelsens overordnede evne til å utøve forsvarlig forvaltning, utgjør én av

---

¹⁹⁵ Kjelland (2016) s. 122 og Dahlum (2021) s. 95.

¹⁹⁶ LB-2020-182113 s. 9 med videre henvisninger til Aarbakke m.fl. (2017) s. 502.

¹⁹⁷ LB-2020-182113 s. 9 med videre henvisning til Perland (2013) s. 28.

sidene til aktsomhetsvurderingen. Videre at nærmere etterlevelse av de plikter og oppgaver styrevervet forutsetter, vil være relevante forhold å se hen til ved spørsmålet om erstatning.¹⁹⁸

Lagmannsretten fremhever at kravet til forsvarlighet særlig gjør seg gjeldende med hensyn til styremedlemmenes oppfølging av saken, vurderinger og opptreden overfor motparten. I den konkrete vurderingen vektlegges det at styreprotokollene belyser styreleders oppfordring til å skaffe oversikt over saken, herunder selskapets avtalerettslige forpliktelser. Til tross for dette insentivet, peker bevisførselen i retning av at verken styreleder eller øvrige styremedlemmer iverksatte tiltak for å avklare hvorvidt selskapet hadde forpliktet seg til å overføre arealene.¹⁹⁹ Den unnlate oppfølgingen representerte brudd på forvaltningsplikten, jf. aksjeloven § 6-12.

Videre påpeker retten at styremedlemmene, under en toårig tidsperiode, verken forsøkte å avklare selskapets rettigheter eller informere medkontrahenten vedrørende sitt standpunkt til selskapsforpliktelsene. En slik unnlattende og passiv utførelse av styrevervet karakteriserer retten som et klanderverdig brudd på forvaltnings- og tilsynsplikten.²⁰⁰ I forbindelse med aktsomhetsvurderingen ved styremedlemmers erstatningsansvar, synliggjør LB-2020-182113 betydningen av kravet til *forsvarlig forvaltning*. Dommen bekrefter at styrets overordnede etterlevelse av styrepliktene og ivaretagelse av selskapsinteressene, tillegges stor vekt.

Betydningen av forsvarlig forvaltning synliggjøres også i LA-2019-142549. Saken gjaldt to selskapskreditorers erstatningskrav overfor selskapets styreformann, styremedlem og daglige leder for økonomisk tap som følge av manglende betaling ved utført entreprenørarbeid. Til spørsmålet om personlig ansvar ble aktsomhetsvurderingen foretatt på bakgrunn av de retningslinjer Høyesterett oppstilte i HR-2017-2375-A. Retten innleder med å fremheve betydningen av bakgrunnsretten, jf. aksjeloven §§ 6-12 og 6-14.²⁰¹ Det var på det rene at selskapet sto overfor en økonomisk utfordrende situasjon ved avtaletidspunktet, og det springende punkt var hvorvidt det var ansvarsbetingende uaktsomt å *ikke* forhindre medkontrahentenes økonomiske tap, herunder unnlate å opplyse om selskapets insolvens.

---

¹⁹⁸ En slik tilnærming harmoniserer med Aarbakkes betraktninger, se Aarbakke m.fl. (2017) s. 929.

¹⁹⁹ LB-2020-182113 s. 12.

²⁰⁰ LB-2020-182113 s. 13.

²⁰¹ LA-2019-142549 s. 15.

På bakgrunn av en lengre vurdering av selskapets balanseposter kom retten til at selskapets reelle verdier ikke samsvarte med de verdigrunnlag balansepostene ga uttrykk for.²⁰² Ettersom disse feilaktige verdigrunnlagene dannet utgangspunktet for saksøktes beslutningsgrunnlag for videre drift og kontraktsinngåelser, var ikke kravet til forsvarlig forvaltning overholdt.

Med kunnskap om selskapets reelle verdier uttalte lagmannsretten at saksøktes utførelse av styrevervet var en «klart uforsvarlig vurdering fra ledelsens side», samt at beslutningen om videre drift ikke var forsvarlig.²⁰³ LA-2019-142549 tas til inntekt for at både illikviditet og insuffisiens forelå måneder før avtaleinngåelsene, men at det i utgangspunktet ikke forelå noen varslingsplikt så fremt styret på et forsvarlig grunnlag baserte seg på at selskapet var solvent. Videre oppstilles det et krav om aktive og lojale forsøk på å unngå konkurs. På den annen side illustrerer dommen at forsvarlighetskravet vil ha innvirkning på styremedlemmers ansvarsbefriende adgang til å videreføre virksomheten ved insolvens. Imidlertid er det en grunnleggende forutsetning at styret foretar forsvarlige vurderinger og beslutninger på bakgrunn av selskapets reelle verdigrunnlag. Kravet til *forsvarlig forvaltning* var derimot ikke overholdt i LA-2019-142549, slik at den videre drift foregikk på kreditors regning.

På den annen side kan betydningen av forsvarlighet også belyses fra et ansvarsfrifinnende perspektiv. Saken i LF-2021-93302 gjaldt et borettslags erstatningskrav overfor daglig leder og styreleder i Brørs Bygg AS i etterkant av selskapets konkurs. Erstatningskravet oppsto i forbindelse med bygningsarbeid i borettslaget, og lagmannsretten konstaterte innledningsvis at arbeidets utførelse representerte en mangel i henhold til lovfestede og byggetekniske krav. Borettslaget hadde følgelig adgang til å fremme krav om erstatning overfor Brørs Bygg AS.²⁰⁴

Ettersom Brørs Bygg AS var konkurs ble spørsmålet om kravet kunne fremmes mot selskapets daglige leder og styreleder, jf. asl. § 17-1. Retten visste i denne sammenheng til

---

²⁰² Blant annet ble balanseposten «*varer i arbeid, langsiktig*» bokført til kr. 3 919 879, mens postens reelle verdi var null. Bokført varelager anga kr. 4 650 000, men ble anslått å være kr. 1 500 000 – 2 000 000. Videre ble en påstått fordring pålydende kr. 1 500 000 funnet å være uten reell verdi. Balanseposten «*Utsatt skattefordel*» og påståtte merverdier ble også ansett som urealistiske. Se dommen (LA-2019-142549) side 9-15 for rettens vurderinger og konklusjoner med hensyn til de enkelte postene.

²⁰³ LA-2019-142549 s. 16-17.

²⁰⁴ Borettslaget hadde krav på erstatning i medhold av Lov om håndverkertjenester m.m. for forbrukere av 16. juni 1989 nr. 63 §§ 26 og 28, jf. § 21 første ledd som følge av mangelfullt arbeid, jf. § 17, jf. §§ 5 og 6, samt Byggeteknisk forskrift (TEK17) (2017) § 13-7. Se dommen side 8.

styrets forvaltnings- og tilsynsansvar, og foretok en vurdering av hvorvidt saksøkte hadde kjennskap til lovfestede og byggetekniske krav ved tidspunktet for avtaleinngåelsen. Retten besvarte dette bekreftende og konstaterte at det ikke fantes holdepunkter for at selskapet *ikke* var forsvarlig organisert, eller at styret eller daglig leder ikke hadde tilstrekkelig tilsyn og kontroll med driften.²⁰⁵ Avslutningsvis bemerket lagmannsretten følgende:

«Lagmannsretten finner det på denne bakgrunn sannsynliggjort at Svein Brørs var kjent med kravene i norsk standard og TEK 17 da Brørs Bygg AS inngikk avtalen med borettslaget. Manglene hadde derfor ikke sammenheng med kompetansesvikt som følge av manglende organisering eller rutiner i selskapet, men de skyldtes valg Brørs tok som prosjektansvar i det konkrete prosjektet. Dette er ikke noe han kan lastes for i sine roller som daglig leder og styreleder i selskapet»²⁰⁶

Følgelig viser praksis at det i relasjon til styremedlemmers erstatningsbetingende handlinger og/eller unnlater, vil være av betydning om den uaktsomme atferden kan identifiseres med uforsvarlig forvaltning. Hvorvidt styremedlemmenes overordnede opptreden og evne til utføre styrevervet på en samvittighetsfull og forsvarlig måte, synes således å være et viktig moment under aktsomhetsvurderingen til domstolene i praksis. Eksempelvis er det nærliggende å anta at manglende etterlevelse av styreplikter med tap til følge kan medføre erstatningsansvar for selskapets tillitspersoner. Saken i LF-2021-93302 trekker i retning av at dersom selskapsorganiseringen som sådan er forsvarlig, må styret tillates større skjønnsmargin for feil. Med andre ord går domstolene langt i å beskytte det forretningsmessige skjønn så fremt de øvrige styrepliktene og kravet til forsvarlig forvaltning og organisering kan anses som overholdt.

5 AVSLUTTENDE BEMERKNINGER

Det er på det rene at ikke alle virksomheter har livets rett slik at konkurs på ett eller annet tidspunkt kan gjøre seg gjeldende. I konkurstilfeller hvor selskapskreditorene lider tap som følge av selskapets manglende evne til å oppfylle kontraktsforpliktelser, og dette kan spores tilbake til ansvarsbetingende handlinger og/eller unnlater, er det i økende grad aktuelt å fremme erstatningskrav overfor styremedlemmene, jf. asl./asal. § 17-1. Isolert sett er konkurs verken straffbart eller erstatningsbetingende, men analysegjennomgangene i avhandlingens kapittel 4 taler for at styreansvaret praktiseres nokså strengt overfor selskapets tillitspersoner.

---

²⁰⁵ LF-2021-93302 s. 10.

²⁰⁶ LF-2021-93302 s. 10.

På den annen side er utgangspunktet at det som hovedregel kreves særlige grunner for at styremedlemmer skal ilegges et personlig og individuelt ansvar. Fra et lovgiverperspektiv vil blant annet forholdet mellom aksjonær- og kreditorinteresser komme på spissen. I denne sammenheng må domstolene på den ene siden vektlegge aksjeselskapsinstituttets formål om flere arbeidsplasser, økonomisk og teknologisk vekst, samt den samfunnsmessige verdien av at ideer og virksomheter får utfolde seg uten uforholdsmessige risikofaktorer. På den annen side må det derimot opereres med en terskel som ikke avskrekker finansinstitutter, andre selskaper og øvrige tredjepersoner fra å kontrahere med aksje- eller allmennaksjeselskaper.

Avhandlingen har, ved bruk av lovtekst, forarbeider, juridisk litteratur og et bredt utvalg rettsavgjørelser, identifisert ulike forhold av interesse for styremedlemmers erstatningsbetingende handlinger og/eller unnlatelser når virksomheten videreføres til tross for at selskaper er eller nærmer seg insolvent. For det første bemerkes det at styreansvaret er strengt, og at kravet til styremedlemmers aktsomhet er betydelig skjerpet når selskapet opplever finansielle kriser. Analysene viser at domstolene gjennomgående forsøker å identifisere skjæringstidspunktet for når styret *kjente* eller *burde* ha kjent til selskapets insolvens, for deretter å vurdere deres handlinger og unnlatelser med bakgrunn i et skjerpet krav til styremedlemmers aktsomhet.

For det annet er det ikke tvilsomt at insolvens *ikke* medfører noen automatisk oppbudspflicht. Styret har et visst spillerom for å videreføre driften, men dette forutsetter at det foreligger realistiske forhåpninger om at selskapet, innen rimelig tid, er i stand til å oppfylle selskapets kontraktsforpliktelser og unngå konkurs. Denne vurderingen er skjønnspreget, og analysene trekker i retning av at underrettsdomstolene behandler dette vilkåret nokså konkret i den enkelte saken på bakgrunn av de beviser som er ført for retten.

Gjennomgående i ansvarsvurderingene er det at kravet om realistiske forhåpninger beror på om styret iverksatte handlinger og tiltak som rent objektivt var egnet til å gi håp om å unngå konkurs. I hvilken grad tiltakene var egnet til å generere realistiske forhåpninger er i praksis en bevismessig vurdering. Følgelig vil styrets dokumentasjon og protokollering med hensyn til de foretatte vurderingene og handlingene, være av betydning for domstolenes vurdering av hvorvidt styret kan ha hatt realistiske forhåpninger da handlingene eller unnlatelsene fant sted. De gjennomgatte avgjørelsene taler for at domstolene er mer varsomme med å ilegge ansvar når styremedlemmene kan dokumentere og begrunne hvorfor styret handlet som de gjorde.

Videre viser analysegjennomgangene at domstolene vektlegger styrets generelle og helhetlige håndtering av styrevervet. Hvorvidt styremedlemmene har opptrådt forsvarlig med hensyn til forvaltningsansvaret og øvrige plikter, fremstår som et fremtredende moment i vurderingen av deres aktsomhet. Kravet til forsvarlig forvaltning gir i flere tilfeller indikasjoner på hvorvidt styremedlemmenes handlinger og/eller unnlater kan karakteriseres som ansvarsbetingende.

Samlet sett er vurderingsmomentene under aktsomhetsvurderingen sammensatt. Styreansvar i relasjon til kreditortap som følge av at selskapet er eller nærmer seg insolvent, vil overordnet bero på spørsmålet om styret hadde realistiske forhåpninger om å redde selskapet fra konkurs. Analysegjennomgangene taler for at berettiget håp innen rimelig tid forutsetter at styrets handlinger, tiltak og forsøk på å redde selskapet må være objektivt egnet til å gi realistisk håp.

For at deres handlinger og tiltak skal være egnet, må kravet til forsvarlig forvaltning og selskapsstyringen som sådan være overholdt. Styret vil vanskelig kunne være i stand til å identifisere selskapets økonomiske problemer, for så å iverksette egnede tiltak dersom styret har forsømt sin forvaltnings- og tilsynsplikt. Styremedlemmenes evne til å utføre styrevervet sannferdig, samvittighetsfullt og i tråd med de føringer aksjeselskapslovgivningen oppstiller, vil således ha stor betydning for aktsomhetsvurderingen av styremedlemmer i praksis.

Referanseliste

LOVER

Aksjeloven	Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper
Allmennaksjeloven	Lov 13. juni 1994 nr. 45 om allmennaksjeselskaper
Aksjeloven av 1976	Lov 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper (opphevet)
Dekningsloven	Lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett
Konkursloven	Lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs
Straffeloven	Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff
Grunnloven	Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov
Håndverkertjenesteloven	Lov 16. juni 1989 nr. 63 om håndverkertjenester m.m. for forbrukere

FORARBEIDER

Ot.prp.nr. 36 (1993-1994)	Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven)
Ot.prp.nr. 4 (1995-1996)	Om lov om endringer i lov av 4 juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper m.v (EØS-tilpasning)
Ot.prp.nr. 23 (1996-1997)	Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)
Ot.prp.nr. 55 (2005-2006)	Om lov om endringer i aksjelovgivningen mv.
Prop. 111 L (2012-2013)	Endringer i aksjelovgivningen mv. (forenklinger)
Prop. 112 L (2016-2017)	Endringer i aksjelovgivningen mv. (modernisering og forenkling)
Prop. 135 L (2018-2019)	Endringer i aksjelovgivningen mv. (langsiktig eierskap i noterte selskaper mv.)

Innst. O. nr. 80 (1996-1997)	Innstilling fra justiskomiteen om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven), og lov om endringer i annen lovgjevning som følge av ny aksjelovgivning m.m.
NOU 1992: 29	Lov om aksjeselskaper
NOU: 1996: 3	Ny aksjelovgivning
NOU 2016: 22	Aksjelovgivning for økt verdiskapning

FORSKRIFTER

Byggteknisk forskrift (TEK17)	Forskrift om tekniske krav til byggverk (2017)
-------------------------------	--

RETTSPRAKSIS

Norges Høyesterett

Rt-1923-774

Rt-1929-705

Rt-1930-481

Rt-1930-533

Rt-1973-821

Rt-1973-1268

Rt-1975-198

Rt-1979-46

Rt-1988-1078

Rt-1991-119 (Normount)

Rt-1993-20 (Sjødal)

Rt-1993-987	(Stiansen)
Rt-1993-1399	(Ytternes)
Rt-1995-1350	
Rt-1997-1081	
Rt-1998-276	
Rt-1998-1078	
Rt-2001-320	
Rt-2007-158	
Rt-2011-562	(Helios)
HR-2016-1439-A	(Bergshav Holding)
HR-2016-1440-A	(Håheller)
HR-2017-2375-A	(Ulvesund)
HR-2019-317-A	(Visit Moss)
HR-2018-570-A	(Skatt)
HR-2020-386-U	(Norway Royal Salmon)
HR-2021-780-U	
HR-2021-967-A	
HR-2021-1148-A	
HR-2022-695-A	
HR-2022-1148-A	
HR-2022-2484-A	

Lagmannsrettsavgjørelser

LG-1993-1135

RG-1994-145

LB-1995-302

RG-2007-1625

LB-2007-37537

LB-2008-120826

LE-2009-97686

LG-2012-86908

LB-2013-170795

LA-2014-191355

LB-2015-124385-1

LA-2017-51518

LA-2017-76255

LB-2018-172262

LA-2018-31484

LF-2019-145682

LG-2019-52883

LA-2019-142549

LB-2019-184435-2

LB-2020-182113

LF-2020-30594

LF-2020-97223

LH-2021-24973

LG-2021-40805

LF-2021-93302

LH-2021-126623

LG-2021-21824-3

LA-2021-160545-26

Tingrettsavgjørelser

TSTAV-2013-164316

TBERG-2015-69325

TSUMO-2019-23444

LITTERATUR

Andenæs (2007)	Andenæs, Mads Henry, <i>Selskapsrett</i> , Oslo 2007
Andenæs (2009)	Andenæs, Mads Henry, <i>Konkurs</i> , 3. utgave, Oslo 2009
Andenæs (2016)	Andenæs, Mads Henry, <i>Aksjeselskaper & Allmennaksjeselskaper</i> , 3. utgave, Oslo 2016
Aarbakke m.fl. (2017)	Aarbakke, Magnus, Asle Aarbakke, Gudmund Knudsen, Tone Ofstad og Jan Skåre, <i>Aksjeloven og allmennaksjeloven: Lovkommentar</i> , 4. utgave, Oslo 2017
Alteren (2022)	Alteren, Kristine, <i>Styreleders plikter og erstatningsansvar i aksje- og allmennaksjeselskap</i> , Tromsø 2022

- Bråthen (2022) Bråthen, Tore, *Selskapsrett*, 7. utgave, Oslo 2022
- Dahlum (2021) Dahlum, Andrea, *Styreansvar i praksis*, 1. utgave, Bergen 2021
- Hagstrøm/Stenvik (2019) Hagstrøm, Viggo og Are Stenvik, *Erstatningsrett*, 2. utgave, Oslo 2019
- Kjelland (2016) Kjelland, Morten, *Erstatningsrett – en lærebok*, Oslo 2016
- Knudsen (2011) Knudsen, Gudmund, *Forenkling og modernisering av aksjeloven*, Utredning til Justisdepartementet, Oslo 2011
- Lødrup (2009) Lødrup, Peter og Morten Kjelland, *Lærebok i erstatningsrett*, 6. utgave, Oslo 2009
- Nygaard (2007) Nygaard, Nils, *Skade og ansvar*, 6. utgave, Oslo 2007
- Nygaard (2004) Nygaard, Nils, *Rettsgrunnlag og standpunkt*, 2. utgave Bergen, 2004
- Normann (1994) Normann Aarum, Kristin, *Styremedlemmers erstatningsansvar i aksjeselskaper*, Oslo 1994
- Perland (2013) Perland, Olav, «Styremedlemmers erstatningsansvar», *Praktisk økonomi & finans*, nr. 2, 2013 s. 21-32
- Perland (1999) Perland, Olav, «Styreansvar etter de nye aksjelovene - har ansvaret blitt skjerpet?», *Tidsskrift for forretningsjus*, nr. 2, 1999 s. 125-159
- Ro (1994) Ro, Knut, «Konkursboet eller enkeltkreditors erstatningskrav», *Lov og rett*, 1994 s. 233-241

- Roscher (2013) Roscher, Elisabeth, «Styrets ansvar for å forebygge og avdekke misligheter», *Praktisk økonomi & finans*, nr. 2, 2013 s. 15-19
- Skoghøy (2018) Skoghøy, Jens Edvin A, *Rett og rettsanvendelse*, Oslo 2018
- Stenvik (2010) Stenvik, Are, «Erstatning og rettssubjektivitet – I selskap, kontrakt, konkurs og rettskilder», *Festskrift til Mads Andenæs*, Oslo 2010
- Woxholth (2018) Woxholth, Geir, *Selskapsrett*, 6. utgave, Oslo 2018

Artikler

<https://www.finansavisen.no/nyheter/jus/2019/12/02/7478767/malingkjeden-fluegger-saksokte-styret-hos-kunden.-men-de-fikk-ikke-en-krone> (lenke sist sjekket 26. april 2023).

<https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/konkurser/statistikk/opna-konkursar/artikler/fleire-konkursar-i-2022> (lenke sist sjekket 26. april 2023).

<https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/konkurser/statistikk/opna-konkursar/artikler/fleire-konkursar-i-2022> (lenke sist sjekket 26. april 2023).

